

Karelia-ammattikorkeakoulu
Sosionomi (AMK)

Digitaalisuus nuorten osallisuuden edistämisen välineenä

Sähköinen opas nuorisotyöntekijöille

Sanna Härkönen 1905076

Opinnäytetyö, toukokuu 2022

www.karelia.fi

Karelia
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2022
Sosionomikoulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600

Tekijä(t)
Sanna Härkönen

Nimeke
Digitaalisuus nuorten osallisuuden edistämisen välineenä – Sähköinen opas nuorisotyöntekijöille
Toimeksiantaja
Liperin kunta

Tiivistelmä

Tutkimusten mukaan suurin osa nuorista viettää vapaa-aikaansa digitaalisten välineiden ja ympäristöjen parissa. Tästä syystä digitaalisuus voi antaa nuorisotyöntekijöille mahdollisuuden monipuolisemman ja nuorilähtoisemmän, ennen kaikkea nuoria motivoivan, toiminnan toteuttamiseen esimerkiksi nuorisotaloiltojen yhteydessä. Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli vahvistaa Liperin kunnan nuorisotyöntekijöiden digitaalisen nuorisotyön osaamista sekä siten lisätä digitaalisuuden hyödyntämistä välineenä nuorten osallisuuden edistämisessä. Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää yhdessä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten kanssa osallisuutta edistävää toimintaa digitaaliseen toimintaympäristöön. Opinnäytetyön prosessissa olivat osallisena niin Liperin kunnan nuorisotyöntekijät kuin paikalliset, nuorisopalveluita käyttävät nuoret.

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi käytännön nuorisotyöhön soveltuva sähköinen opas Liperin kunnan nuorisotyöntekijöille. Opas sisältää välineitä ja vinkkejä digitaalisen nuorisotyön suunnitteluun ja toteutukseen etenkin nuorten osallisuuden edistämisen näkökulmasta. Oppaaseen koostettua tietoa voidaan päivittää helposti ajan tasalle sen sähköisen muodon ansiosta. Tämä on tärkeää, sillä digitaalisuus kehittyy jatkuvasti ja siten myös siitä saatava tieto voi muuttua nopeasti.

Opinnäytetyön tuloksena nuorisotyöntekijät kokivat oppaan lisäävän tietoa digitaalisesta nuorisotyöstä sekä siten tukevan heidän digitaalisen nuorisotyön osaamistaan. Opinnäytetyöni prosessin aikana saatujen kokemusten perusteella digitaalisuuden hyödyntämisellä nuorisotyössä voidaan kehittää palveluita nuorilähtoisemmäksi ja siten edistää nuorten osallisuutta.

Kieli
suomi

Sivuja 58
Liitteet 3
Liitesivumäärä 6

Asiasanat
osallisuus, digitaalisuus, nuorisotyö, nuoret, opas

THESIS
May 2022
Degree Programme in Bachelor of Social Sciences

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600

Author (s)
Sanna Härkönen

Title
Digitality as a tool for promoting youth inclusion – Electric guidebook for youth workers

Commissioned by
Liperi's Municipality

Abstract

According to research, the most of young people spend their leisure time working on digital media and environments. For this reason, digitality can give youth workers the opportunity to carry out more diverse and youth-oriented activities, above all motivating young people, for example in the context of youth house evenings. The purpose of this functional thesis was to strengthen the digital youth work skills of youth workers in the municipality of Liperi and thus increase the use of digitality as a tool for promoting youth inclusion. The aim of the thesis was to develop, together with youth workers and young people, activities promoting inclusion in the digital environment. The thesis process involved both youth workers in the municipality of Liperi and local youth who use youth services.

As the output of the thesis, an electronic guidebook suitable for practical youth work was created for youth workers in the municipality of Liperi. The guidebook contains tools and tips for the design and implementation of digital youth work, especially from the point of view of promoting youth inclusion. The information composed in the guidebook can be updated easily thanks to its electronic format. This is important because digitality is constantly evolving and thus the information gained from it can change rapidly.

As a result of the thesis, youth workers felt that the guidebook would increase knowledge about digital youth work and thus support their skills in digital youth work. Based on the experience gained during the process of my thesis, using digitality in youth work can develop services more youth-oriented and thus promote youth inclusion.

Language
Finnish

Pages 58
Appendices 3
Pages of Appendices 6

Keywords
inclusion, digitality, youth work, youth, guidebook

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Nuorten osallisuus	6
2.1	Nuoruus ikävaiheena	6
2.2	Osallisuus käsitteenä	7
2.3	Nuorten osallisuuden edistäminen.....	8
2.4	Nuorten osallisuuden arvioiminen.....	10
3	Nuorisotyö.....	11
3.1	Kunnallinen nuorisotyö	11
3.2	Digitaalinen nuorisotyö	12
3.3	Liperin kunnan nuorisotyö.....	13
3.4	Liperin kunnan nuorisotyön digitaalinen kehittyminen.....	14
4	Digitaalisuus nuorisotyön välineenä.....	16
4.1	Nuorten verkkokulttuuri.....	16
4.2	Nuorten digitaalisen median käyttö.....	18
4.3	Nuorten digitaidot.....	19
4.4	Nuorisotyöntekijöiden ammatillinen digiosaaminen	20
5	Aiemmat opinnäytetyöt ja tutkimukset.....	22
6	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	23
7	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat.....	24
7.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	24
7.2	Opinnäytetyön prosessia ohjaava konstruktiiivinen malli.....	25
7.3	Tiedonhankinnan ja osallistamisen menetelmät	26
7.4	Arviointimenetelmät	27
8	Opinnäytetyön prosessi	29
8.1	Aloituskvaihe	29
8.2	Suunnitteluvaihe	31
8.3	Esivaihe ja työstövaihe	34
8.4	Tarkistusvaihe.....	37
8.5	Viimeistelyvaihe	39
9	Opinnäytetyön tuotos.....	40
9.1	Oppaan toteutus	40
9.2	Oppaan sisältö.....	41
9.3	Oppaan arviointi.....	44
10	Pohdinta.....	46
10.1	Johtopäätökset	46
10.2	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys.....	48
10.3	Ammatillinen kasvu.....	51
10.4	Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja kehittämissideat	52
	Lähteet.....	54

Liitteet

- Liite 1 Teemahaastatteluiden kysymykset nuorisotyöntekijöille
- Liite 2 Ideointipuun kysymykset nuorille
- Liite 3 Oppaan arviointi: GoogleForms palautekysely nuorisotyöntekijöille

1 Johdanto

Nuorten elämä, heidän tarpeensa ja nuorisokulttuuriset ilmiöt ovat viime vuosina muuttuneet, sekä muuttuvat jatkossakin teknologisen kehityksen ja digitalisaation johdosta (Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus 2019a). Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen (2020) tuloksien mukaan median merkitys niin tiedonhaussa, kuin ajanvietteenä on viime vuosina kasvanut (Salasuo 2021, 61). Nuorten vapaa-ajan vieton painottuminen digitaalisten välineiden ja ympäristöjen pariin vaikuttaa väistämättä myös nuorten palvelutarpeisiin. On siis tärkeää, että nuorisopolitiikka, nuorisotyö ja nuorisotyön ammattilaiset pysyvät mukana teknologisessa kehityksessä. Käytännön nuorisotyössä teknologinen kehitys antaa mahdollisuuksia nuorilähtoisemmän toiminnan toteuttamiseen, esimerkiksi nuorten omaehtoisen toiminnan lisäämisen sekä sitä kautta osallisuuden edistämisen näkökulmista. (Verke 2019a.)

Tämä opinnäytetyö sai alkunsa työelämälähtöisesti työskennellessäni Liperin kunnan nuorisopalveluissa keväällä 2021. Nuorisopalveluissa oli toteutettu digitaalista nuorisotyötä aktiivisemmin koronapandemian alussa keväällä 2020, mutta sen jälkeen se oli selvästi vähentynyt. Digitaalista toimintaa haluttiin kuitenkin lisätä ja siksi se oli vuoden 2021 yhtenä nuorisotyön kehittämiskohteena.

Palveluita kehitettäessä kokemuksien ja näkemyksien vaihto yhdessä asiakkaiden kanssa on tärkeää. Kehittämistyössä on myös tärkeää mahdollistaa asiakkaiden osallisuuden toteutuminen ottamalla heidät aktiivisesti mukaan toimintaan. Näin myös kehitettävät palvelut vastaavat parhaiten käyttäjien tarpeita. (Salonen, Eloranta, Hautala & Kinos 2017, 18.) Opinnäytetyöni tarkoituksena oli vahvistaa nuorisotyöntekijöiden digitaalisen nuorisotyön osaamista sekä siten lisätä digitaalisuuden hyödyntämistä välineenä nuorten osallisuuden edistämässä. Tavoitteena oli kehittää yhdessä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten kanssa osallisuutta edistävää toimintaa digitaaliseen toimintaympäristöön. Opinnäytetyöni tuotoksena syntyi opas, jonka tarkoituksena oli yhdistää kattavasti niin teoria- kuin kokemustietoa, sekä siten helpottaa käytännön osallisuutta edistävän digitaalisen nuorisotyön toiminnan suunnittelua ja toteutusta.

2 Nuorten osallisuus

2.1 Nuoruus ikävaiheena

Nuoruus on hyvin liukuva käsite sekä myös hyvin yksilöllistä. Nuoruuden ikämääritelmät lainsäädännössä, erilaisissa tutkimuksissa ja tilastoissa ovat hyvin erilaisia. (Suomen nuorisoyhteistyö 2016, 8.) Nuoruusikä voidaan kuitenkin jakaa yleisesti kolmeen eri vaiheeseen ja jokaisella vaiheella on omat kehitykselliset ominaispiirteensä. Nuoruusikä alkaa varhaisnuoruuden vaiheella ikävuosina 12–14, jolloin käynnistyy myös fyysinen puberteetti. Varsinaiseksi nuoruudeksi kuvaillaan ikävuosia 15–17 sekä jälkinuoruudeksi ikävuosia 18–22. (Aalberg & Siimes 2007, 67–68.)

Nuoruus on siirtymäaika lapsuudesta aikuisuuteen ja siihen kuuluvat useat eri muutokset. Nuoruuden muutokset liittyvät niin fyysiseen kasvuun, ajattelun kehittymiseen, kuin sosiaalisiin tekijöihin. Nämä muutokset vaihtelevat lähimmäisten odotuksista aina yhteiskunnan rakenteisiin. Nuoruudessa kehitys on hyvin yksilöllistä ja osa nuorista voi kokea paljon kriisejä sekä myllerrystä elämän eri osa-alueilla. Keskeisiä nuoruuden kehitystehtäviä ovat muun muassa oman sukupuoli-identiteetin omaksuminen, kouluttautuminen ja sitä kautta valmistautuminen työelämään, perhe-elämään valmistautuminen sekä ideologian omaksuminen. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2014, 148, 156.)

Nuoret kokevat elämässään paljon koulutukseen, ammatinvalintaan, kaveripiiriin sekä muihin ihmissuhteisiin liittyviä mahdollisuuksia ja haasteita. Nuoret pohtivat paljon minäkuvaa, joka on keskeinen osa nuoren identiteetin muodostumista. Iän myötä etenkin sosiaalisten roolien ja ideologioiden merkitys nuoren minäkuvaa määrittelevinä tekijöinä lisääntyvät. Ulkopuolisilta saatu palaute kyvyistä, vahvuuksista ja heikkouksista luovat pohjaa nuoren omalle minäkuvalle. (Nurmi ym. 2014, 165, 174.)

Nuorille ystävät ja kaverit ovat tärkeitä, ja heidän kanssaan vietetään paljon aikaa. Myös ryhmään kuuluminen on nuorille tärkeää, ja samassa ryhmässä olevat nuoret ovat myös usein monessa suhteessa samankaltaisia. Yhdistävinä tekijöinä voivat olla esimerkiksi harrastukset, asuinpaikka, ikä ja/tai sukupuoli. Jos nuorella ei ole ystäviä tai ryhmää, johon kuulua, on syytä huoleen, sillä ystävyyssuhteilla on suuri yhteys nuoren sosiaaliin taitoihin sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. (Nurmi ym. 2014, 171–173.)

2.2 Osallisuus käsitteenä

Sosiaalipedagogisena käsitteenä osallisuus ymmärretään suhteena, mitä tavoitellaan sekä mikä muodostuu ihmisen ja yhteisön välille. Siinä ihminen on osa, joka toimii ja kokee olevansa osa yhteisöä. Osallisuus muodostuu kuulumisesta johonkin, osallistumisesta sekä myös kuulumisen tunteesta. Osallisuuden toteutumista edellyttää, että nämä kolme asiaa tapahtuvat yhdessä. Osallisuus on mahdollista hyvin erilaisissa ja eri kokoisissa yhteisöissä, sekä myös yhteiskuntatasolla. (Nivala & Rynänen 2019, 116.)

Sosiaalinen osallisuus tarkoittaa mahdollisuutta ja resursseja osallistua taloudelliseen, poliittiseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen toimintaan, jolla on merkitystä ihmisen oman hyvinvoinnin kannalta. Sosiaalinen osallisuus on muuttuva, dynaaminen prosessi. Se hahmotetaan sekä arvoksi, että keinoksi torjua köyhyyttä, ehkäistä syrjäytymistä sekä edistää oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoista yhteiskuntaa. (Raatikainen, Rahikka, Saarnio & Vepsä 2020, 136)

Osallistumisen merkitys osallisuuden näkökulmasta perustuu vuorovaikutukseen ja suhteiden luomiseen. Osallistumisen avulla voi kehittyä tunne yhteisöön kuulumisesta. Jotta osallisuus voi kehittyä, on tärkeää, että yksilöllä on mahdollisuus vaikuttaa yhteisön asioihin, ja että häntä tullaan kuulluksi sekä otetaan mukaan yhteisöä kehittävään toimintaan. Jotta vaikuttava osallistuminen tuottaisi osallisuutta tulee vallan jakaantua yhteisössä niin, että jokaisella jäsenellä on aito mahdollisuus vaikuttaa. (Nivala & Rynänen 2019, 116.)

Osallisuuden kannalta yksilön oman näkemyksen esiin saaminen ei ole tärkeintä, vaan vuorovaikutus ja yhteistoiminta. Tärkeää on saada vahvistettua sitä ajatusta, että toiminnassa tarvitaan muita osallistujia, joilla kaikilla voi olla merkityksellinen rooli yhteisten tavoitteiden kannalta. Lisäksi on tärkeää saada osallistua erilaisiin toiminnallisiin prosesseihin alku ideoinnista loppu arviointiin saakka. Tällainen osallistuminen voi aikaan saada osallisuuden tunteen, joka ei ole pelkkä osallisuuselämys, vaan prosessin edetessä toteutuvaa toimijuutta ja vuorovaikutuksessa rakentuvaa kuulumisen tunnetta. Parhaimmillaan osallisuus toteutuu eri osa-alueidensa myötä vahvistuvana kehänä. (Nivala & Ryyänen 2019, 119.)

2.3 Nuorten osallisuuden edistäminen

Sosiaalipedagogista työtettä voidaan soveltaa myös nuorten parissa työskentelyssä, sillä siinä osallisuus liitetään kasvuun ja kasvatukseen. Osallisuus ei kuitenkaan tapahdu itsestään, vaan se edellyttää kasvatuksellista tukemista. Osallisuus koskee kaikkia ihmisiä ja erilaisissa elämäntilanteissa elävät ihmiset tarvitsevat erilaista tukea osallisuutensa toteutumisessa. Sosiaalipedagogiikan taustalla vaikuttaa usein osallistava pedagogiikka, ja toimintatavat ovat peruluonteeltaan toiminnallisia ja osallistavia. Tärkeää on kuitenkin tiedostaa, että kaikki osallistumista tukeva toiminta ei ole kuitenkaan sosiaalipedagogisen ajattelun mukaista. Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta tarkastellen oleellista on, että toiminta perustuu kolmeen periaatteeseen: yhteistoiminnallisuuteen, reflektiivisyyteen ja dialogisuuteen. (Raatikainen ym. 2020, 138.)

On tärkeää erottaa toisistaan osallisuus ja osallistuminen. Osallistuminen on prosessi ja keino sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi, kun taas osallisuus on käsitteenä laajempi. Osallisuuteen ei voida pakottaa tai määrätä ulkopuolelta, mutta sen sijaan sitä voidaan tukea ja edistää monin eri tavoin. Osallisuus subjektiivisena kokemuksena vaihtelee yksilötasolla. Kokemuksen ohella osallisuudessa on kyse myös toiminnasta. (Raatikainen ym. 2020, 139)

Sosiaalista osallisuutta voidaan edistää lisäämällä palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta, sekä ottamalla käyttöön osallistavia menetelmiä. Osallisuutta voidaan edistää lisäämällä asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia heitä itseään koskevassa päätöksenteossa ja palveluiden kehittämisessä. Kyseessä ei ole asiakkaan näennäinen kuuleminen, vaan sen hyväksyminen, että asiakas on taavertainen asiantuntija itseään koskevissa asioissa. Työntekijältä tämä edellyttää kriittistä reflektiota. Työntekijän on myös hyvä tiedostaa, onko asiakassuhteessa tilaa sosiaaliselle osallisuudelle, vai perustuuko asiakassuhde työntekijän antamien ohjeiden noudattamiseen. (Raatikainen ym. 2020, 140.)

Käytännössä osallisuuden edistäminen voi perustua yksittäisen palvelun tai toiminnan tarpeeseen, esimerkiksi pohdittaessa palvelujen houkuttelevuutta. Tarvetta voidaan perustella yksilön näkökulmasta, jolloin tarve osallisuuden edistämiseen voi olla kasvuun ja kehitykseen liittyvää. Aitoa osallisuuden toteutuminen on silloin, kun nuorella on aitoja mahdollisuuksia vaikuttaa. Nuoret voivat esimerkiksi osallistua erilaisiin suunnitteluprosesseihin sekä olla vaikuttamassa erilaisiin päätöksiin. Osallisuutta voidaan edistää esimerkiksi edistämällä toimintaosallisuutta, jolloin nuoret voivat itse organisoida ja toteuttaa toimintaa. Osallisuutta voidaan myös tukea mahdollistamalla nuorten omaa arviointia. (Avoinhallinto 2022.)

Haasteiksi osallisuuden edistämiseksi voi muodostua esimerkiksi se, että nuoret eivät voi vaikuttaa aikuisten ennakoon määriteltyihin toiminnan raameihin ja päämääriin. Haasteeksi voi myös muodostua nuorten omaehtoinen toiminta, sillä se edellyttää nuorilta vahvaa aktiivisuutta. Osallisuustyöhön sisältyy oletuksia esimerkiksi poliittisesta toiminnasta tai tavoiteltavasta yhteisöstä tai siitä, millainen osallistuva nuori oikeastaan on. On tärkeää, että osallisuustyötä tekevä aikuinen tarkastelee kriittisesti omia ennako-oletuksiaan ja hyväksyy sen, että osallistuvien nuorten tavoitteet ja tavat toimia saattavat olla täysin erilaisia, kuin mitä on itse alun perin ajatellut. (Osallisuuden osaamiskeskus 2022a.)

2.4 Nuorten osallisuuden arvioiminen

Osallisuuden arvioinnissa on tärkeää huomioida useita näkökulmia. Tärkein osa-alue osallisuuden toteutumisen arvioinnin näkökulmasta on nuorten oma kokemus osallisuuden tunne, jota voidaan arvioida vain kysymällä asiaa heiltä itseltään. Arviointia on tärkeää kuitenkin tehdä nuorten lisäksi myös työntekijän ja organisaation näkökulmasta. Organisaation näkökulmasta tarkastellessa voidaan pohtia muun muassa sitä, millaisia tarpeita organisaatiolla itsellään on ollut osallisuuden edistämisen näkökulmasta; onko osallisuuden edistäminen perustunut lainsäädäntöön, rahoittajan vaatimuksiin, vaikuttavuuden arviointiin vai yhteiskunnallisiin muutoksiin. (Avoinhallinto 2022.)

Nuorten osallisuuden laatukriteerit ovat käytännön työkalu nuorten osallisuuden toteutumisen arvioimisen tueksi nuorten parissa työskenteleville. Kriteerit ovat kehitetty osana opetus- ja kulttuuriministeriön tukemaa nuorisoalan osaamiskeskustoimintaa vuosina 2018–2019. Laatukriteerien muodostamisen taustalla on ollut nuorisoalan osaamisen, asiantuntijuuden sekä tiedonkulun kehittäminen ja edistäminen. (Osallisuuden osaamiskeskus 2022b.)

Nuorten osallisuuden laatukriteerit ovat jaettu neljään eri ryhmään: nuorten kokemus osallisuudesta, nuoret yhteisön voimavarana, nuorten mahdollisuudet vaikuttaa sekä heidän osallisuuden edellytysten luominen kuntatasolla. Laatukriteereiden laadinnassa on tarkasteltu osallisuutta nuorten näkökulmasta. Tarkastelun näkökulmina ovat olleet mielipiteiden ja näkemysten ilmaisu, yhteiseen päätöksentekoon vaikuttaminen sekä muutosten aikaan saaminen lähiympäristöön. Lisäksi on tarkasteltu myös vastuunkantamisen oppimista niin toisista ja ympäröivästä maailmasta. (Osallisuuden osaamiskeskus 2022c.)

3 Nuorisotyö

3.1 Kunnallinen nuorisotyö

Nuorisotyö on käsitteenä laaja, sillä siihen voi sisältyä kunnallisen nuorisotyön lisäksi myös järjestöjen tai kirkon tekemän nuorisotyö (Pöysä 2013, 5–6). Kunnallista nuorisotyötä ohjaavia keskeisiä lakeja ovat muun muassa kuntalaki (410/2015), valtionavustuslaki (688/2001), laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) ja nuorisolaki (1285/2016). Nuorisolain mukaan nuoriksi luokitellaan kaikki alle 29-vuotiaat ja sillä tavoitellaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa. Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tehtävänä on paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Tarpeen mukaan kunnan on myös tehtävä yhteistyötä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. (Nuorisolaki 1285/2016, 2 §, 3 §, 8 §.)

Nuorisolakiin määritellyt nuorisotyön muodot voivat kuitenkin näyttäytyä käytännön nuorisotyössä hyvin eri tavoin. Vaikka laki ohjeistaa kuntien nuorisotyön järjestämistä, niin se ei suoraan velvoita tiettyyn tai tietynlaiseen toimintaan (Pöysä 2013, 13.) Nuorisotyötä ohjaavissa laissa on määriteltä muun muassa osallisuuden tukemisen ja edistämisen velvoitteita. Nuorisolaki (1285/2016, 24 §) velvoittaa kuntia ja valtion viranomaisia tarjoamaan sekä järjestämään nuorille mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyssä, tai muutoin kuulemaan heitä mainituissa asioissa. Nuorten osallisuus, vaikuttaminen ja kuuleminen sisältyy myös kuntalakiin (410/2015), jonka 26 §:n mukaan kunnissa on oltava nuorisovaltuusto tai vastaava vaikuttajaryhmä, jolle tulee antaa vaikuttamismahdollisuus eri toimialoilla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022a; 2022b.)

Käytännössä nuorisotyö tähtää toiminnallaan avoimuuteen ja ennakkoluulottomuuteen. Nuorisotyö on nuorten kasvua tukevaa ja sosiaalistavaa sekä nuorille mielekästä ja vapaaehtoista toimintaa. Lähtökohtaisesti kunnan tarjoamat nuorisotyön palvelut ovat maksuttomia. (Pöysä 2013, 11–12.) Palveluiden toteuttamiseen kunnat saavat valtionosuutta, joka kattaa osan kustannuksista. Osuus lasketaan vuosittain kunnan jokaista alle 29-vuotiasta asukasta kohden määriteltävän yksikköhinnan perusteella. Kuntien nuorisotyötä, kuten esimerkiksi etsivää nuorisotyötä, lasten ja nuorten paikallista harrastustoimintaa, nuorisotyön kehittämistä, tuetaan lisäksi valtionavustusten kautta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022a.)

3.2 Digitaalinen nuorisotyö

Kunnissa tehtävä nuorisotyö on viime vuosina alkanut suuntautua aiempaa enemmän nuorten pariin nuorisotilojen ulkopuolelle. Nuorisotyötä tehdään aiempaa enemmän myös digitaalisesti ja verkossa. Nuorisotyöntekijät ovat läsnä nuorten käyttämässä sosiaalisen median kanavissa ja osallistuvat aiempaa aktiivisemmin digitaalisen sisällön tuottamiseen. Liikkuva ja verkossa tehtävä nuorisotyö mahdollistaa nuorisotyön saatavuuden myös niille nuorille, jotka eivät pääse nuorisotiloille esimerkiksi pitkien etäisyyksien tai muiden syiden vuoksi. (Suomen nuorisotalon kattojärjestö Allianssi ry. 2022a.)

Nuorisotyön digitalisoituminen on myös edellytys nuorisotyön palveluiden ajan tasalla pysymiseen. Nuorisotyön tehtävänä on ymmärtää, miten digitalisaatio muovaa yhteiskuntaa, sekä mitä vaikutuksia sillä on nuoriin sekä myös nuorisotyöhön ja sen toteuttamiseen. Nuorisotyön tehtävänä on myös tukea nuorten voimaantumista ja aktiivista toimijuutta jatkuvasti digitalisoituvassa ja teknologisoituvassa yhteiskunnassa. Siksi on tärkeää, että nuorisotyö on siellä missä nuoret, eli heille luontaisissa digitaalisissa ympäristöissä. Digitaalinen nuorisotyö ei ole erillinen työmuoto tai menetelmä, vaan se voi olla osa mitä tahansa nuorisotyötä. Digitaalinen nuorisotyö haastaa nuorisotyötä toimimaan uudella tavalla välineillä ja sisällöillä sekä myös uudella tavalla toimintaympäristöissä kasvatuksellisia ja nuorisotyöllisiä tavoitteita unohtamatta. (Lauha 2019, 15–17.)

Nuorten palveluiden kehittämisen suhteen digitaalisuus nähdään mahdollisuutena hyödyntää virtuaalista tilaa käytännön toimintaan sekä kohtaamiseen (Eriksson & Tuuva-Hongisto 2019, 4). Verkko toimintaympäristönä mahdollistaa matalankynnyksen osallistumisen, jossa on erilaisia vaihtoehtoja osallistumisen tasoille. Tasa-arvoisuuden toteutumiseen vaikuttavat kuitenkin käytännössä esimerkiksi osaamisen tai saavutettavuuteen liittyvät asiat. (Merikivi, Timonen & Tuuttila 2011, 20–21.)

Kuntien nuorisotyön digitalisaatiota ja digitaalista nuorisotyötä kartoittavan selvityksen (2021) mukaan nuorisotyössä hyödynnetään tällä hetkellä aktiivisesti digitaalisuutta, vaikka digitaalisten palveluiden käytön määrässä ei ole juurikaan tapahtunut kasvua vuoteen 2019 verrattuna. Selvityksen mukaan nuorisotyöntekijät ovat kokeneet digitaalisen nuorisotyön haasteiksi riittämättömän työajan, puutteellisen osaamisen sekä tavoitteiden uupumisen. Myös esihenkilöt ovat kokeneet nuorisotyön digitalisaation haasteina osaamisen sekä henkilöstö- ja taloudellisten resurssien puuttumisen. (Verke 2021, 4–5.)

3.3 Liperin kunnan nuorisotyö

Liperin kunta on kolmen taajaman ja useiden kylien, noin 12 000 asukkaan kunta Pohjois-Karjalassa. Kunnan rakenteellisen rungon muodostavat sen kolme taajamaa: Liperin kirkonkylä, Viinijärvi ja Ylämylly. Näiden taajamien alueen asukasmäärä on noin 56 % koko kunnan väestöstä. (Liperi 2017, 5–6.) Vuonna 2021 Liperin kunnan väestöstä 0–14-vuotiaita oli 17,8 % ja 15–24-vuotiaita 8,2 % (Kuntaliitto 2022).

Liperin kunnan nuorisotyöhön sisältyvät niin avoin-, erityis- kuin koulunuorisotyö. Avoimeen nuorisotyön tarjoamiin palveluihin kuuluvat nuorten vapaa-ajalle sijoittuva nuorisotila-, harrastus- ja pienryhmätoiminta. Avoin vapaa-ajantoiminta on suunnattu pääsääntöisesti 13–17-vuotiaille nuorille, mutta toimintaa järjestetään myös 9–12-vuotiaille sekä perheille. Koulunuorisotyöntekijä työskentelee koulupäivän yhteydessä pääsääntöisesti yläkoululla sekä tekee nivelvaiheen työtä 6.-luokkalaisten parissa. Erityisnuorisotyöhön sisältyy etsivä nuorisotyö,

jonka tavoitteena on tavoittaa kunnassa asuvia alle 29-vuotiaita nuoria, joilla ei ole työ- eikä opiskelupaikkaa tai tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut.

Liperin kunnan nuorisotyön osallisuuden tukemisen suuntaviivoja ja tavoitteita määrittelevät lakien lisäksi Liperin kuntastrategia sekä myös lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Kuntastrategiasta ilmenevät muun muassa työn tavoitteet ja tekemisen tavat yhdessä eri toimijoiden kanssa. Nuorisotyössä tapahtuvaa toimintaa ja palveluiden järjestämistä ohjaavat yhdessä sovitut arvot ja tavoitteet. Osallisuutta edistetään muun muassa tekemällä yhteistä toimintaa näkyväksi sekä tuottamalla tapahtumia yhdessä. Yhtenä kunnan strategisena tavoitteena on, että sähköiset kanavat ja palvelut ovat osaltaan vahvistamassa kuntalaisten vuorovaikutusta ja osallisuutta. (Liperi 2018a.)

Ohjaavana asiakirjana lasten, nuorten sekä perheiden parissa tehtävälle työlle Liperin kunnassa toimii lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Vaikka suunnitelman tavoitteissa osallisuus on huomioituna, niin osallisuuden lisääminen kunnan päätöksenteossa ja palvelujen kehittämisessä on silti nostettu omaksi tavoitteekseen. (Liperi 2018b.)

3.4 Liperin kunnan nuorisotyön digitaalinen kehittyminen

Liperin kunnan nuorisopalveluissa digitaalisuus on liittynyt vuosia perinteisesti lähinnä palveluista viestimiseen, digitaalisen pelaamiseen ja LAN-tapahtumiin. Lanit tapahtumana ovat olleet perinteinen osa nuorisokulttuuria jo 90-luvulta lähtien. LAN-termi tulee sanoista Local Area Network, joka suomennettuna tarkoittaa lähiverkkoa. Lähiverkko taas tarkoittaa tietoverkkoratkaisua, jossa päätteet ovat liitettynä toisiinsa ilman internetyhteyttä. Lisäksi lähiverkossa toisiinsa liitetyt laitteet ovat myös samassa tilassa tai ainakin samassa rakennuksessa. (Verke 2016, 12.) Liperin nuorisopalveluiden digitaalisten välineiden lisääntyessä, myös digitaalista toimintaa on aloitettu lisäämään. Esimerkiksi nuorten palveluihin liittyvä viestintä on jo useamman vuoden keskittynyt

sosiaalisen median hyödyntämiseen. Viestinnän painotus on siis ollut siellä missä nuorisopalveluiden kohderyhmä eli nuoret ovat.

Sosiaalisen median kanavista Facebook ja viestintäsovellus Whatsapp ovat olleet pisimpään nuorisotyöntekijöiden käytössä ja niitä on käytetty niin yhteydenpitoon kuin palveluista viestimiseen. Facebook on sosiaalisen median palvelu, joka on perustettu vuonna 2004. Alun perin sen päätarkoitus on ollut toimia yhteydenpito välineenä. Nykyään se sisältää paljon kohdennettua mainontaa sekä erilaisia yhteisöjä. Facebookissa pystyy jakamaan niin kuvia kuin tekstiä. (Facebook 2022.) Whatsapp on puhelimelle asennettava sovellus, minkä avulla voi lähettää viestejä sekä soittaa puheluita (Whatsapp 2022).

Myös Instagramin ja Snapchatin käyttöä viestinnän välineenä on viime vuosina lisätty. Instagram on yksi suosituimmista sosiaalisen median kanavista, jossa voi jakaa kuvia ja videoita (Instagram 2022). Snapchat on sosiaalisen median palvelu, jolla voi nimensä mukaisesti lähettää reaaliaikaista kuvaa (snap) sekä viestejä (chat) (Snapchat 2022).

Aktiivisimmallaan ja monipuolisimmillaan digitaalisuuden hyödyntäminen Liperin nuorisotyössä oli koronapandemian alussa keväällä 2020, jolloin valtakunnalliset rajoitukset sulki paikalliset nuorisotalot. Nuorisotyö siirtyi tällöin nopeasti digitaalisten ympäristöjen varaan. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että nuorille suunnatun sisällön tuottaminen somekanaviin, muun muassa Instagramiin sekä Youtube-kanavalle, lisääntyi huomattavasti. Youtubeen käyttäjä voi ladata omia ja katsoa toisten videoita, sekä jakaa niitä muiden sosiaalisen median kanavien välityksellä (Youtube 2022). Lisäksi käyttöön otettiin myös etäohjaamisen sekä kohtaamisen mahdollistava Discord-viestintäpalvelu. Discord on puhelimelle tai tietokoneelle ladattava sovellus, jonka avulla voi keskustella etänä puhumalla ja kirjoittamalla. Sovellus on suosittu erityisesti peliyhteisöjen keskuudessa, mutta sitä käytetään nykyään paljon myös muuhun kanssakäymiseen ja yhteydenpitoon. (Discord 2022.)

Pahimman koronatilanteen jälkeen nuorisotalot avautuivat myös Liperissä, jolloin nuorisotyön digitaalinen toiminta painottui jälleen lähinnä palveluista

viestimiseen sekä digitaaliseen pelaamiseen. Vuoden 2021 keväällä digitaalisen nuorisotyön kehittäminen alkoi uudestaan, jolloin nuorisopalveluiden toimintaan tulivat mukaan digitaalisuutta välineenä, toimintana ja ympäristönä hyödyntävää pienryhmätoimintaa. Kesällä 2021 nuorisopalveluiden viestintään otettiin käyttöön nuorten keskuudessa suosittu sosiaalinen media TikTok. Tiktok on sosiaalisen median alusta, jossa käyttäjät julkaisevat lyhyitä, viihteellisiä videoita. Yleensä videoissa tanssitaan, jaetaan vinkkejä, tehdään jotain hauskaa tai haastetaan hashtagien avulla. (Tiktok 2022.)

Syksyllä 2021 Liperin kunnan nuorisopalveluissa pilotoitiin myös uutta, Discord sovelluksessa toimivaa 13–18-vuotiaille nuorille suunnattua digipalvelua. Palvelun tarkoituksena oli yhdenvertaistaa nuorisopalveluiden tarjontaa lisäämällä nuorten mahdollisuuksia osallistua välimatkoista riippumatta. Tavoitteena oli tavoittaa etenkin niitä nuoria, jotka eivät käy nuorisotaloilloissa. Pilotoinnin avulla nuorisotyöntekijät sekä myös nuoret saivat kokemuksia etäohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta.

4 Digitaalisuus nuorisotyön välineenä

4.1 Nuorten verkkokulttuuri

Annukka Lehtikangas (2015) kirjoittaa nuorten olevan kaikkein innokkaimpia jakamaan sisältöä, vaikuttamaan sekä osallistumaan verkossa eri ikäryhmien verkon käyttöä vertaillessa. Verkon käyttötavat, trendit ja ilmiöt muuttuvat kuitenkin tiuhaan ja tämä vaikuttaa erityisesti nuorten verkkokulttuuriin ja -käyttäytymiseen. (Lehtikangas 2015, 23.)

Heikki Lauhan (2015) mukaan nuorten keskeisiksi motiiveiksi verkon ja verkkovälineiden käytössä nousee halu olla vuorovaikutuksessa ja kokea yhteenkuuluvuutta toisten ihmisten kanssa. Verkon käytössä on kyse toimimisesta erilaisissa sosiaalisissa ympäristöissä. Tämä on keskeistä nuoren identiteetin rakentamisessa sekä yhteisöön ja yhteiskuntaan kasvamisessa. Nuoret haluavat

rakentaa verkossa aikuisista vapaita tiloja, jossa he voivat suojella omaa yksityisyyttään. (Lauha 2015, 14–15.)

Nuorille verkkoympäristö sekä siellä oleminen on arkipäivää. Verkkoympäristö on nuorille jatkuva sosiaalinen ja kulttuurinen ympäristö, joka ulottuu niin kotiin, kouluun ja vapaa-ajalle. Vuonna 2020 tehdyssä lasten ja nuorten vapaa-aikaa koskevassa tutkimuksessa selvisi, että jo alle 15-vuotiaiden verkkokäyttö on monipuolista, sosiaalista, osallistuvaa ja viihteellistä. Se pitää sisällään tiedon hakuja, sisältöjen katselua, tykkäämistä, kommentointia, sosiaalisia suhteita, ajanvietettä ja pelaamista. Harvinaisempaa oli nuorten oma sisältöjen tuottaminen ja julkisiin keskusteluihin osallistuminen. (Salasuo 2021, 97.)

Tutkimuksessa selvisi, että moni alle 15-vuotiaista on tutkimuksen mukaan kiinnostunut siitä, mitä kotimaassa ja maailmalla tapahtuu. Esimerkiksi Yleisradio on aloittanut muutaman vuoden jälkeen lasten uutisohjelman, joka on tärkeä yhteiskuntaan osallistamisen tapa. Tämänkaltaiset uutiset kehittävät kansalaistaitoja, medianlukutaitoa ja kriittistä ajattelua. (Salasuo 2021, 97–98.)

Tutkimuksen tuloksien mukaan suurella osalla nuorista on tili sosiaalisessa mediassa. Erityisesti alle 15-vuotiaat seuraavat aktiivisesti muiden tuottamia sisältöjä. Verkkoa käyttäessä nuoret lukevat ja kommentoivat muiden päivityksiä, katselevat kuvia sekä chattailevat pelatessa muiden pelaajien kanssa. Nuoret jakavat etenkin sosiaalisessa mediassa sisältöä muun muassa omasta elämästään tai heitä kiinnostavista asioista. Sosiaalisuuden merkitys näkyy tutkimuksessa erityisen vahvana etenkin 10–14-vuotiaiden kohdalla. (Salasuo 2021, 98.)

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että tubettaminen on nuorten keskuudessa hyvin tunnettu ja suosittu ilmiö. Tubettajat tekevät joko yksin tai ryhmässä videoita netin videopalveluihin, kuten Youtubeen, jonka perusteella ”tubettaja” termi on saanut alkunsa. Suoranaista tubetusta harrastavia nuoria on kuitenkin vain vähän nuoria, kun taas niiden seuraajia selvästi enemmän. Nuorisolle tyypillinen fanikulttuuri kytkeytyy myös tubettamiseen ja suosituimpia tubettajia fanitetaan samalla tavalla, kuin esimerkiksi poptähtiä. (Salasuo 2021, 99.)

Annukka Lehtikankaan (2015) mukaan verkkokulttuuri nuorille näyttäsi olevan nuorille ennen kaikkea tekemistä ja ilmaisua. Verkko on nuorille keskeinen kasvuympäristö, sillä he käyttävät verkkoa monipuolisesti ja sosiaalisesti. Verkkoa ei siksi tulisi tarkastella pelkästään välineellisestä näkökulmasta, vaan se tulisi nähdä laajemmin tilana ja toimintaympäristönä. Verkko on kulttuurillinen ilmiö ja toiminta, jolla on keskinen rooli nuorten arjessa ja elämässä. (Lehtikangas 2015, 23.)

4.2 Nuorten digitaalisen median käyttö

Nuorten mediateknologioiden käytöstä keskustellaan usein riskien näkökulmista tarkastellen. Esiin on noussut muun muassa huoli nuorten muun elämän kaventumisesta ja jäämisestä digitaalisten medioiden varjoon. Digitaalinen teknologia sekä erilaiset mediat on kuitenkin katsottu tukevan nuorten yleistä hyvinvointia ja osallisuuden kokemuksia sekä kehittävän tulevaisuuden kansalaistaitoja, työelämävalmiuksia ja digitaalisen osallistumisen taitoja. (Kaarakainen & Kaarakainen 2018, 235.)

Digitaalisella medialla on keskeinen rooli nykyajan yhteiskunnassa sekä myös nuorten keskuudessa. Verkossa seurataan usein uutisia, kuunnellaan musiikkia, tehdään töitä, sekä pidetään yhteyttä ystäviin ja läheisiin. Digitaalinen media antaa mahdollisuuden esimerkiksi ilmaista ja tarkastella itseään sekä siten löytää oman paikkansa yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Puhutaan medioitumisesta, joka koskee myös lapsia ja nuoria. Medioituminen tarkoittaa medialaitteiden ja median käytön pysyvää sisältymistä lasten ja nuorten arjessa. Tämän mahdollistaa se, että valtaosalla lapsista ja nuorista on käytössään älypuhelin tai tietokone. (Salasuo 2021, 59.)

Vuonna 2020 tehdyssä lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksessa nousi esille, että nuoret käyttävät digitaalisen mediaympäristön tarjoamia mahdollisuuksia hyvin monipuolisesti. Sosiaalisen median käytön suhteen 10–19-vuotiaat nuoret suosivat käytössään muita useammin Instagramia ja Snapchattia. Suurin osa tämän ikäisistä nuorista käyttää myös vanhempien suosimaa WhatsAppia.

Facebookin käyttö on nuorten keskuudessa vähäisempää. Sosiaalisen median käytön tärkeimmiksi syiksi nuoret kokevat ystävyysuhteiden ylläpidon ja tiedonhaun. (Salasuo 2021, 59.)

Vaikka sosiaalinen media on kuitenkin ollut maailmanlaajuisesti tärkeä paikka viestiä muun muassa yhteiskunnallisista epäkohdista, niin tutkimuksessa nousi kuitenkin esille, että nuoret eivät ole kokeneet median käyttöä asioihin vaikuttamisen kannalta tärkeäksi. Sosiaalisen median merkitys vaikuttaisi olevan nuorille suurimmaksi osaksi viihteellinen ja sosiaalinen kuin yhteiskunnallinen ja poliittinen. (Salasuo 2021, 59.)

4.3 Nuorten digitaidot

Digitaalinen teknologia sekä sen hyödyntämisen mahdollistava osaaminen on noussut viime vuosina keskeiseksi kansalaisuutta määrittäväksi tekijäksi. Nuorten digitaalinen osaaminen yhdistyy usein erilaisten digitaalisen median muotojen käyttöön. Nuoret ovat käyttäjinä erilaisia, joten erilaiset käyttötavat tuottavat siten erilaista ja -laatuista osallistumista sekä digitaalista osaamista. (Kaarakainen & Kaarakainen 2018, 236.)

Yleiset digitaidot voidaan ymmärtää usein konkreettisena laitteistojen ja ohjelmistojen käyttönä, mutta eri ikäisten käsitykset olennaisista taidoista saattavat vaihdella laajasti. Vuonna 2021 tehdyssä nuorten digitaito kartoituksessa nuorten tärkeimmiksi digitaidoiksi on listattuna medialukutaito, lähdekriittisyys, kyberturvallisuus, kyky toimia digitaalisessa ympäristössä sekä viestintä- ja kieli- taidot. Digitaidoista puhuttaessa on tärkeää huomioida käyttötapojen ja -ympäristöjen välinen toiminta. Nuorten tavat käyttää laitteita ja palveluita muokkaavat käyttöympäristöjä sekä käyttöympäristö itsessään muokkaa myös nuorten käyttötapoja. Nuoret itse kokevat, että tärkeimmät digitaidot liittyvät digitaalisessa ympäristössä toimimiseen. (Digi- ja väestötietovirasto 2021a, 5–6.)

Nuorten digitaalisessa osaamisessa tulisi erityistä huomiota kiinnittää digitaalisen hyvinvoinnin tai digitaalisten elämäntaitojen edistämiseen (Verke 2019b).

Yhteiskunnan vaatimukset nuorten digitaitojen suhteen eivät siis välttämättä ole samanlaista, kuin mitä nuorten oma todellisuus tai tulevaisuus on. Digitaitoja määriteltessä on tärkeää tutustua ohjelmistojen ja palveluiden käytön lisäksi myös tarpeisiin ja ilmiöihin niiden takana. Usein palveluntarjoajan näkökulmasta itsestäänselvyytenä koetut asiat eivät ole kaikille käyttäjille tuttuja, kuten vaikka liitetiedostojen käsittely. Nuoria kutsutaan usein automaattisesti digitaidot hallitseviksi ”diginatiiveiksi”, vaikka heidän täytyy oppia tarvittavat tiedot ja taidot siinä missä muidenkin. (DVV 2021a, 7.)

Vaikka nuoret ovat usein taitavia esimerkiksi sosiaalisen median käytössä, niin taidot eivät välttämättä riitä esimerkiksi hakemusten tekemiseen. Nuorille suunnatuissa palveluissa nuorten toiveet ja tarpeet eivät usein kohtaa. Kohderyhmiä ei ole mietitty tarpeeksi eikä palveluiden kuvaaminen ole nuorille välttämättä ymmärrettäviä. Erityisesti nuorille suunnatut tukipalvelut tulisi kehittää käyttäjälähtöisiksi ottamalla nuoret mukaan suunnitteluvaiheesta alkaen. (DVV 2021a, 8, 11.)

4.4 Nuorisotyöntekijöiden ammatillinen digiosaaminen

Verken julkaisemassa kuntien nuorisotyön digitalisaatiota ja digitaalista nuorisotyötä kartoittavassa selvityksessä (2021) on koostettu nuorisotyöntekijöiden kokemuksia. Digitaalisuuden on koettu yhdenvertaistavan nuorisotyötä, sillä sen avulla pystytään laajentamaan osallistumismahdollisuuksia ja madaltamaan osallistumisen kynnyksiä. Myös kontaktin saaminen ja kommunikointi nuorten kanssa on koettu helpommaksi. Digitaalisuuden on koettu antavan uusia mahdollisuuksia nuorten parissa toimimiselle ja myös nuorten on koettu innostuneen uusista digitaalisen nuorisotyön muodoista. (Verke 2021, 29–30.)

Ihmisen kohtaaminen on keskeinen asia nuorisotyössä ja sitä sen tulee olla myös nuorisotyön digitaalisissa ratkaisuissa. Nuorisotyön yhtenä tehtävänä on edistää hyvinvointia parantavia ratkaisuja ja siinä teknologia sekä tekoäly saatavat auttaa ja helpottaa nuorten kohtaamista. Tärkeää on kuitenkin pohtia nuorten kohtaamista ja vuorovaikutuksen periaatteita uudelleen digitaalisten

ratkaisujen valossa. Digitaalinen kohtaaminen ei kuitenkaan sulje pois kasvotusten kohtaamista. (Eriksson & Tuuva-Hongisto 2019, 17–18.)

Sosiaalisissa medioissa tapahtuvat nuorten kohtaamiset eivät vaadi työntekijältä erityisiä tietoteknisiä taitoja, ja vaikka verkossa käytävä dialogi eroaa kasvokkain käytävästä, niin vuorovaikutuksen periaatteet ovat kuitenkin samat. Verkossa tapahtuvien kohtaamisten hyvänä puolena voi olla se, että nuori voi itse valita sopivimman tavan osallistua keskusteluun, esimerkiksi puhumalla, kirjoittamalla tai kuvia sekä videoita käyttämällä. Lisäksi myös GIF-tiedostot ja emojiit voivat toimia viestinnän välineenä. (Moisala 2020, 106.)

Nuorisotyön pysyminen mukana nuorisokulttuurillisissa ilmiöissä sekä yhteiskunnallisessa kehityksessä vaatii ammattilaisten osaamisen monipuolisuutta ja ajantasaisuutta. Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskusta koordinoiva Verke on laatinut yhteistyössä nuorisoalan toimijoiden kanssa kriteerit nuorisotyön ammatilliselle digiosaamiselle. Kriteerien tavoitteena on selkiyttää millaista digiosaamista laadukkaan ja nuorten tarpeisiin vastaavan nuorisotyön toteuttaminen vaatii. (Verke 2022.)

Kriteereiden kuusi osaamisaluetta sisältävät käytännön työssä vaadittavia osaamisvaatimuksia. Niihin kuuluvat laitteiden ja sovellusten hallinta, oman työn organisointi, media- ja informaatiolukutaito, digitaalinen turvallisuus ja luovuus sekä digitaalinen kommunikaatio ja vuorovaikutus. Kriteerit pohjautuvat Euroopan komission tuottamaan digitaalisten taitojen puitekehykseen (DigComp) ja niissä on hyödynnetty kansallisia ja kansainvälisiä nuorisotyötä ohjaavia strategiaohjelmia. Käytännön hyödyntämisen tueksi Verke on tehnyt myös erillisen itsearviointityökalun sekä osaamistestin. Työkaluja voidaan hyödyntää nuorisotyöntekijöiden digitaalisen osaamisen arvioinnissa ja kehittämisessä. (Verke 2022.)

5 Aiemmat opinnäytetyöt ja tutkimukset

Digitaaliseen nuorisotyöhön liittyviä opinnäytetöitä, tutkimuksia sekä erilaisia kartoituksia ja selvityksiä tarkastellessa havaitsin, että niitä on aloitettu tekemään viime vuosina selkeästi enemmän. Syynä voi mahdollisesti olla ylipäättään yhteiskunnan digitalisoituminen sekä etenkin korona-ajan tuomat vaikutukset digitaalisen toiminnan lisääntymisestä myös nuorisotyössä.

Yhteisöpedagogiopiskelijoiden Nelli Leppäsen ja Ivana Vojnovicin (2021) opinnäytetyön, Digitaalinen nuorisotyö -nykytila, hyvät käytänteet ja nuorten toiveet, tavoitteena oli kehittää digitaalista nuorisotyötä ja luoda työkalupakki tutkimuksen tuloksien pohjalta. Vaikka opinnäytetyön tutkimuksen tulokset olivat laajoja, niin siinä oli kuitenkin tarkasteltu myös nuorten toiveita digitaaliselle nuorisotyölle. Tuloksissa selvisi muun muassa, että nuorten itse järjestämää toimintaa kaivataan lisää. (Leppänen & Vojnovic 2021, 34.)

Taru Virolainen (2020) kuvaa omassa opinnäytetyössään digitaalisen nuorisotyön osallistavaa kehittämistä. Kehittämistyön tuloksena syntyi pohja digitaalisen nuorisotyön kehittämiseksi. (Virolainen 2021, 2.) Tässä kehittämistyössä oli kerätty mielestäni laajasti tietoa nuorisotyön kehittämisen näkökulmasta niin nuorilta kuin nuorisotyöntekijöiltä.

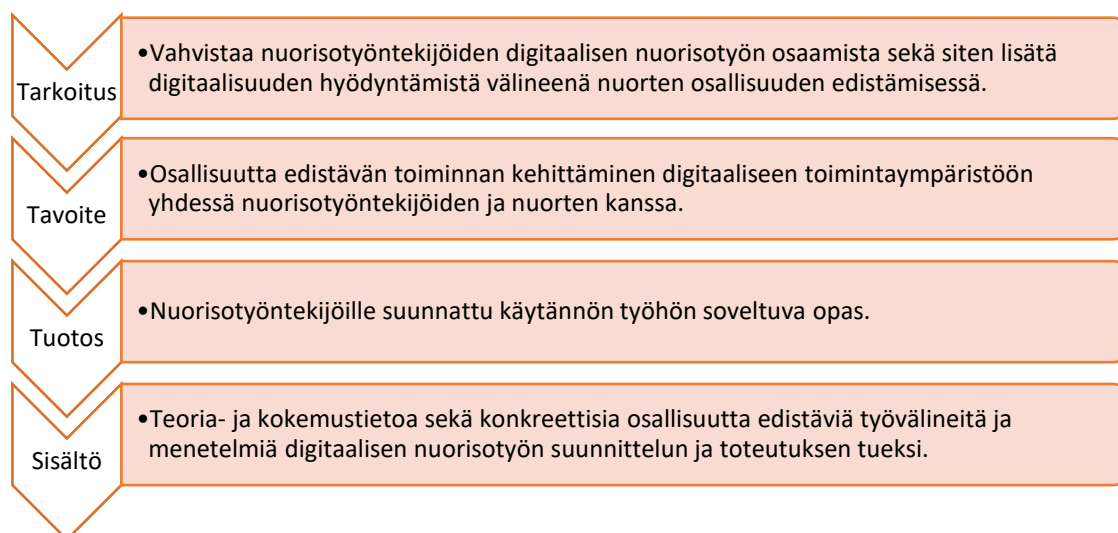
Tutkimuksessa Nuorisotyön digitalisaatio 2030, selvitettiin ammattilaisten näemyksiä digitaalisen nuorisotyön nykytilasta ja tulevaisuudesta, sekä digitalisoinnin vaikutuksista nuorisolaan. Tutkimustuloksista korostui etenkin näkemys siitä, ettei digitaalisuus saa korvata kasvotusten tapahtuvaa vuorovaikutusta, vaikka erilaiset verkkokohtaamisen muodot koetaankin vuorovaikutuksellisen työn täydentäjinä. Tutkimustuloksista selvisi myös, että palveluiden kehittämisen suhteen digitaalisuus nähdään mahdollisuutena muun muassa virtuaalisen tilan hyödyntämisenä nuorten toiminnoissa ja kohtaamisissa. (Eriksson & Tuuva-Hongisto 2019, 3–4.)

Vuonna 2021 Verke julkaisi Kunnallisen nuorisotyön digitalisaatio 2021- selvityksen, jossa tarkasteltiin muun muassa, millaisia muutoksia kunnallisen nuorisotyön digitalisaatiossa on tapahtunut vuosien 2019 ja 2021 välillä. Selvityksessä huomioitiin erityisesti koronapandemian vaikutukset. (Verke 2021.)

Digi- ja väestötietoviraston vuoden 2021 kartoituksessa tarkasteltiin nuorten digitaitoja. Kartoitus osoittaa, että yhteiskunnassa tuudittaudutaan liikaa siihen, että nuoret osaavat automaattisesti käyttää digitaalisia laitteita. Tämä voi johtaa siihen, että nuorille unohdetaan opettaa digitaalisia perustaitoja ja digitaalista asiointia. Kartoituksessa selvisi, että haasteita nuorilla saattaa olla muun muassa tekstinkäsittelyohjelmien käytössä, liitteiden lisäämisessä ja tiedostomuodon muuttamisessa. Koronapandemian aikana korostui vääristynyt käsitys siitä, että nuoret osaisivat käyttää opastamatta digiympäristön työkaluja. (DVV 2021b.)

6 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyöni toimeksiantajana toimi Liperin kunnan vapaa-aikapalvelut ja sen tarkoituksena oli vahvistaa nuorisotyöntekijöiden digitaalisen nuorisotyön osaamista sekä siten lisätä digitaalisuuden hyödyntämistä välineenä nuorten osallisuuden edistämiseksi. Opinnäytetyöni tavoitteena oli kehittää yhdessä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten kanssa osallisuutta edistävää toimintaa digitaaliseen toimintaympäristöön. Osallisena opinnäytetyöni prosessissa ovat olleet toimeksiantajani lisäksi Liperin kunnan nuorisotyöntekijät sekä paikalliset, nuorisopalveluita käyttävät 13–18-vuotiaat nuoret. Opinnäytetyöni tuotoksena syntyi käytännön nuorisotyöhön sopiva opas Liperin kunnan nuorisotyöntekijöille. Oppaaseen on yhdistetty teoriaa ja kokemustietoa, sekä konkreettisia osallisuutta edistäviä työvälineitä ja menetelmiä digitaalisen nuorisotyön suunnittelun ja toteutuksen tueksi.

Kuvio 1. Opinnäytetyöni tarkoitus, tavoite ja tuotos.

7 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

7.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallisella opinnäytetyöllä tavoitellaan toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai muuttamista toimivammaksi. Toiminnallisuus toimii vaihtoehtona tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Tärkeää toiminnallisessa opinnäytetyössä on toimintasuunnitelman tekeminen, sillä sen avulla prosessin idea sekä tavoitteet ovat tiedostettuja, harkittuja ja perusteltuja. Toiminnallisessa työssä ei esitellä tutkimuskysymyksiä eikä -ongelmaa, ellei toteutustapaan kuulu myös selvityksen tekeminen. (Vilkkä & Airaksinen 2004, 9, 26, 30.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistetään ammatillinen teoreettinen tieto ammatilliseen käytäntöön sekä pohditaan alan teorioiden ja niistä nousevien käsitteiden avulla oman alan ammattikulttuuria. Lopullisena tuotoksena on aina jokin konkreettinen tuote, kuten esimerkiksi opas. Toiminnallisissa opinnäytetyöissä idean tai tuotteen toteutustapaan sisältyy tutkimuksellisia selvityksiä. Toteutustapa tarkoittaa keinoja, joilla materiaali esimerkiksi oppaan sisällöksi hankintaan ja keinoja, joilla oppaan valmistus toteutetaan. Tutkimuksellisia menetelmiä ei ole pakko käyttää. (Vilkkä & Airaksinen 2004, 42, 51, 56.) Valitsin

toteutustavaksi toiminnallisen opinnäytetyön, sillä se vastasi parhaiten toimeksi-
antajalta nousseita toiveita ja tarpeita. Lisäksi koin toiminnallisen opinnäytetyön
tukevan omaa ammatillista kasvua teorian ja käytännön yhdistämisen näkökul-
masta.

7.2 Opinnäytetyön prosessia ohjaava konstruktiiivinen malli

Opinnäytetyön kaltaista kehittämistyön prosessia voidaan kuvailla erilaisilla
työtä ohjaavilla malleilla. Konstruktivistinen kehittämisote tarkoittaa käytännön
toimintaa ja yhdessä tekemistä, jossa oleellista on osallistujien ja aikaansaan-
nosten välinen tiivis vuorovaikutussuhde. Siihen liittyy myös itseään jatkuvasti
korjaava ja arvioiva työskentelytapa, sekä uuden oppiminen. Kehittämistoiminta
itsessään koostuu seuraavista vaiheista: nykykäytännön kehittämistarpeiden
tunnistaminen, ideointivaihe, suunnitteluvaihe, toteutusvaihe, tulos ja tuotos, ar-
viointivaihe ja päätösvaihe. Käytännössä kehittämistoiminta ei kuitenkaan etene
näin loogisessa järjestyksessä eli lineaarisesti, vaan vaiheet limittyvät toisiinsa
ja voivat olla myös yhtäaikaisia. Spiraalimallissa kehittämistoiminnan eri vaiheet
muodostavat kehiä ja toiminta jatkuu uusilla kehillä, jossa edellisen vaiheen tu-
los ja/tai tuotos arvioidaan uudelleen. (Salonen, Eloranta, Hautala & Kinos
2017, 31, 52.)

Konstruktiiivisessa mallissa on yhdistetty kahden, spiraali- ja lineaarimallin vah-
vuudet sekä kehittämistoiminnan logiikka (Salonen 2013, 16). Konstruktiiivisen
työskentelyn mallia voidaan ainoastaan vain kuvailla, sillä jokaisen toteutetun
kehittämistoiminnan malli on yksilöllinen. Mallin perimmäinen tarkoitus on pel-
kistää kehittämisen prosessi ja siten antaa toimijoille välineitä jäsentää omia
ajatuksia ja siten työskentelyään. (Salonen ym. 2017, 52–23.) Opinnäytetyöni
prosessin eri vaiheiden kuvaamisessa olen hyödyntänyt Kari Salosen (2013)
konstruktiiivista mallia. Valitsin mallin, koska se sopi mielestäni parhaiten opin-
näytetyöni prosessiin antamalla välineitä etenkin sen suunnitteluun ja toteutuk-
seen sekä arviointiin.

7.3 Tiedonhankinnan ja osallistamisen menetelmät

Toiminnallisessa opinnäytetyössä kerätään tietoa niin teoriassa, kuin myös eri toimijoilta prosessin eri vaiheissa (Salonen 2013, 6). Kehittämistoiminnan oleellinen osa ovat menetelmät ja välineet. Niiden käyttö vaatii osaamista sekä tietoa niiden käyttötarkoituksesta ja soveltuvuudesta. Menetelmien tarkoitus on käytännön kehittämistoiminnassa olla keinoja ja työskentelytapoja, joiden avulla päästään tavoitteisiin. (Salonen 2017, 51, 55.)

Osallistavien menetelmien tarkoitus on toimia työkaluina tai harjoituksina, joilla ohjataan keskustelu- tai suunnittelutilannetta. Niiden avulla jokainen pääsee halutessaan vaikuttamaan toiminnan eri vaiheisiin. Menetelmien avulla voidaan saada kaikkien ääni kuuluviin, sekä siten hyödyntää kaikkien osaamista ja tietoa. Lisäksi ne voivat lisätä mahdollisuuksia nähdä aiemmin tutunkin asian eri näkökulmasta. (Kansan Sivistystyön Liitto ry. 2017, 6.)

Teemahaastattelu on keskustelunomainen tilanne, joka sopii käytettäväksi tiedon lisäämiseen vähemmän tunnetuiden ilmiöiden ja asioiden suhteen. Haastattelun tarkoituksena on keskustella ennakkoon suunnitelluista teemoista. Teemojen keskustelujärjestys on vapaa, eikä kaikkien haastateltavien kanssa ole tarve keskustella samalla tavalla tai laajuudessa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Teemahaastattelun toteuttamista varten on tärkeää perehtyä tutkimusaihetta koskevaan kirjallisuuteen, pohtia omia näkökulmia ja kysymyksiä aiheeseen liittyen sekä valita tutkimuksen kannalta keskeiset teemat. Teemahaastattelussa kysymyksiä ei ole välttämättä muotoiltu tarkasti etukäteen vaan haastattelijalla voi kysyä vapaasti muotoiltuja kysymyksiä teemaan liittyen. (Hyvärinen, Suoninen & Vuori 2022.) Valitsin tiedonkeruumenetelmäksi teemahaastattelun nuorisotyöntekijöiden kokemustiedon keräämistä varten, sillä koin sen soveltuvan siihen parhaiten sen keskustelunomaisuuden ja mukautuvuuden vuoksi.

Ideointipuu on nimensä mukaisesti piirretty puu, joka on kevyen ideoinnin ja näkökulmien esilletuomisen väline. Käytännössä se voidaan toteuttaa kohtalaisen nopeasti ja soveltuu käytettäväksi yksilö- ja ryhmätyöskentelyyn. Ideapuun

tavoitteena ja tarkoituksena on niin visualisoida, kuin jäsentää ajattelua ideoinnin yhteydessä. Ideointivaiheessa tehtävä lajittelu ja jäsentely voi auttaa hahmottamaan käsiteltävän asian eri näkökulmia. (Haukijärvi, Kangas, Knuutila, Leino-Richert & Teirasvuori 2014, 8, 21.) Valitsin ideointipuun niin tiedonkeruun, kuin osallistamisen menetelmäksi, sillä mielestäni se soveltui hyvin ryhmätyöskentelyyn, ideoinnin tukemiseen ja kokemustiedon keräämiseen.

Toiminnallisessa opinnäytetyössä eri vaiheet toimijoiden kanssa etenevät dialogisen vuorovaikutussuhteen avulla (Salonen 2013, 6). Dialogisissa keskusteluissa toimijoiden osallistuminen pyritään rakentamaan dialogin pohjalle. Tämä lähestymistapa edellyttää toisten hyväksymistä kehittämistoiminnan perustelujen määrittelyyn. Keskustelun aihetta lähestytään vastavuoroisesti ihmetellen ja vuorovaikutus on rinnakkaista. Vuorovaikutuksen tuloksena syntyy ratkaisu, jonka kaikki osapuolet voivat hyväksyä. Dialoginen lähestymistapa perustuu siis haluun kysyä ja oppia toisilta. (Rantanen & Toikko 2009, 92–93.) Valitsin menetelmäksi dialogisuuden, koska koin sen soveltuvan erinomaisesti eri osapuolten kokemustiedon keräämiseen. Lisäksi koin dialogisuuden toimivan menetelmänä parhaiten eri näkökulmien esille tuomisessa, sekä uusien ideoiden ja ajatusten kehittämisen tukena.

7.4 Arviointimenetelmät

Reflektiivisyys on sosiaalityön ja sosiaalityötä toteuttavien organisaatioiden keskeinen piirre (Kananoja 2017). Reflektio on tärkeää toiminnallisen opinnäytetyön eri vaiheissa sekä myös inhimillisten tekijöiden huomioon ottamisessa. Käytännössä reflektointi vaatii pysähtymistä, arviointia ja eteenpäin suuntautumista sekä tasavertaista ja vuorovaikutuksellista keskustelua. (Salonen 2013, 16.) Kyösti Raunion (2009) mukaan reflektiivisyys on avain ammatilliseen kehittymiseen, sillä se auttaa epävarmoissa ja monimutkaisissa tilanteissa. Reflektoinnissa työntekijä joutuu tekemään omaa toimintaa tietoiseksi, sekä asettamaan omat taustaoletuksensa kritiikin kohteeksi. Reflektoinnissa siis kyseenalaistetaan asioita mitä ja miksi tehdään, ja se on jatkuva prosessi, jossa tuotetaan uutta tietoa ja osaamista. Reflektiivisyys on todella merkittävä osa työntekijän

oman työn ja työskentelytapojen kehittämistä, sekä ammatillisen pätevyyden osatekijä. (Raunio 2009, 159–168.)

Valitsin reflektoinnin yhdeksi arvioinnin välineeksi, koska mielestäni sen avulla prosessin aikana kertyneitä kokemuksia sekä omaa ammatillista kehittymistä on helpompaa analysoida. Reflektoinnin avulla pystyn myös sisäistämään ja yhdistämään käytännön asioita paremmin teoriaan, sekä tarkastelemaan asioita kriittisemmin ja eettisemmin.

Opinnäytetyönpäiväkirja on henkilökohtainen sanallisessa ja/tai kuvallisessa muodossa oleva opinnäytetyöprosessia kuvaava dokumentointi. Sen on tarkoituksena toimia muistina, sillä opinnäytetyöprosessi itsessään on niin laaja ja pitkäkestoinen opintokokonaisuus, että loppuvaiheessa ei ilman muistiinpanoja voi muistaa esimerkiksi millaisia ratkaisuja prosessin alkuvaiheessa on tehty. (Vilkkä & Airaksinen 2004, 19.) Valitsin opinnäytetyönpäiväkirjan niin reflektoinnin, kuin myös opinnäytetyöni kokonaisprosessin arvioinnin tueksi, sillä koin sen olevan käytännön työn kannalta toimivin ratkaisu oman henkilökohtaisen kokemustiedon dokumentointiin.

Nuorten osallisuuden itsearvioinnin työkalun avulla voi havainnollistaa sitä, miten hyvin työntekijä huomioi nuorten osallisuutta työssään. Työkalun avulla voi myös pohtia miten nuorten osallisuus toteutuu kuntatasolla. (Nuoret ja osallisuus 2022.) Valitsin yhdeksi arvioinnin välineeksi nuorten osallisuuden itsearvioinnin työkalun, koska osallisuuden edistäminen oli merkittävässä roolissa opinnäytetyössäni. Lisäksi koin työkalun tukevan oman työskentelyni arviointia sekä lisäävän myös tietoutta siitä, mitä huomioita osallisuuden edistäminen käytännön työssä vaatii.

SWOT-analyysi on nelikenttä, jossa analysoidaan kohteen sisäiset vahvuudet (strengths) ja heikkoudet (weaknesses), sekä ulkoiset mahdollisuudet (opportunities) ja uhat (threats). SWOT-analyysi sopii välineeksi arvioinnin ja vertailun, ideoinnin ja kehittelyn, oppimisen ja ongelmien tunnistamisen, sekä projektien suunnittelun toteuttamiseen. Sillä voidaan analysoida kokonaisia suunnitelmia, strategioita sekä yksittäisiä menetelmiä tai materiaaleja. SWOT-analyysi

on yksinkertainen ja helppo tehdä. (Haukijärvi ym. 2014, 64.) Valitsin SWOT-analyysin opinnäytetyöni tuotoksen arviointimenetelmäksi, sillä sen avulla koin saavani muodostettua kattavan kokonaiskuvan erityisesti tuotokseen liittyvistä kehittämiskohteista ja -mahdollisuuksista.

8 Opinnäytetyön prosessi

8.1 Aloitusvaihe

Konstruktiiivisessa mallissa aloitusvaihe aloittaa kehittämistyön. Aloitusvaihe sisältää kehittämistyön tarpeen, alustavan tehtävän, toimintaympäristön ja ajatuksen siitä, ketä toimijoita on mukana, sekä miten he osallistuvat ja sitoutuvat työskentelyyn. Tässä vaiheessa keskustellaan yhdessä opinnäytetyöhön osallistuvien toimijoiden kanssa asioista, joilla on merkitystä työskentelyn onnistumisen suhteen sekä kirjataan aiheeseen liittyvät asiat tarkasti ylös. (Salonen 2013, 17.)

Aloitin työskentelemään Liperin kunnan nuorisopalveluissa alkuvuodesta 2021, jolloin työtehtäviini sisältyi nuorisotalotyön ja pienryhmien ohjaamisen lisäksi myös digitaalinen nuorisotyö. Vaikka itselläni ei ollut digitaalisuuden hyödyntämisestä nuorisotyössä aiemmin kokemusta, niin halusin kuitenkin oppia siitä lisää. Havaittiin, että alkuun pelkkien käsitteiden etsiminen ja avaaminen vei paljon aikaa, eikä tiedon yhdistäminen käytäntöön ollut siten sujuvaa. Samaan aikaan sosionomiopinnoissani tuli ajankohtaiseksi opinnäytetyön aiheen pohtiminen ja toimeksiantajan etsiminen. Oma alustava ajatus opinnäytetyöstä oli tässä vaiheessa jo muodostunut digitaalisen nuorisotyön ympärille, sillä itseäni kiinnosti etenkin digitaalisuuden hyödyntäminen käytännön ohjaamistyössä. Lähdin selvittämään työnantajaltani tarvetta opinnäytetyölleni, sekä myös mahdollisuutta toimia toimeksiantajana.

Maaliskuussa 2021 opinnäytetyöni tarve sekä toimeksiantosopimus muodostui silloisen esihenkilöni, Liperin kunnan vapaa-aikapäällikön kanssa käytyjen

keskusteluiden jälkeen. Pohdimme yhdessä opinnäytetyön tarvetta keskustelemalla alkuun yleisesti niin Liperin kunnan strategisista, kuin nuorisotyöllisistä tavoitteista. Keskustelimme erityisesti digitaalisesta nuorisotyöstä ja sen kehittämistarpeista.

Pohdimme erityisesti Liperin kunnan alueen pitkiä välimatkoja ja siten paikallisten nuorten mielekkäiden vapaa-ajanviettomahdollisuuksien tarjontaa. Nuorisotalotoiminta on perinteistä nuorille suunnattua vapaa-ajanviettomahdollisuutta myös Liperin kunnassa, mutta välimatkojen ollessa pitkiä, se tavoittaa kuitenkin vain murto-osan paikallisista nuorista. Useat nuoret ovat niin sanotusti kyytien varassa ja pohdimme, että voisiko digitaalisilla välineillä ja toiminnoilla lisätä nuorten mahdollisuuksia osallistua nuorisopalveluiden järjestämiin toimintoihin.

Tässä vaiheessa opinnäytetyöni alustava aihe alkoi selkiytymään, sillä nuorten osallistumismahdollisuuksien lisääminen edistäisi myös nuorisotyöllistä osallisuuden edistämisen tavoitetta. Jatkoimme vielä keskustelua siitä, mitä digitaalisen toiminnan kehittäminen vaatisi. Pohdimme, että nuorisotyöntekijöiltä digitaalisen toiminnan suunnittelu ja toteutus vaatisi välineistön ja tavoitteellisuuden lisäksi etenkin ammatillista digiosaamista. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan ollut tarkempaa tietoa siitä, millaista osaamista nuorisotyöntekijöillä digitaalisesta nuorisotyöstä jo oli.

Koska totesimme digitaalisen nuorisotyön kehittämisen vaativan työntekijöiltä riittävästi osaamista, niin osaamisen kartoittaminen oli kehittämistyön lähtökohta. Pohdimme osaamisen lisäämisen tueksi mahdollisia koulutuksia sekä käytännön digitaalisen toiminnan lisäämistä. Tässä vaiheessa toin esille havaintoni siitä, että aiheena digitaalinen nuorisotyö on laaja ja vaikka siitä, sekä erilaisten toimintojen suunnittelusta ja järjestämisestä on jo olemassa laajasti tietoa, niin sitä voi olla haastavaa hyödyntää käytännössä juuri sen valtavan määrän vuoksi. Keskustelujen lopputulemana oli, että erityisesti käytännön työssä hyödynnettävää tietoa olisi hyvä koostaa yhteen, sillä se voisi nopeuttaa tiedon etsintää ja siten sen hyödyntämistä käytännön työssä. Ratkaisuna tiedon yhdistämiseen kokonaisuudeksi muodostui yhteistuumin ajatus oppaasta. Siten myös opinnäytetyöni toteutustapa selkeni toiminnalliseksi.

Toimeksiantajan kanssa käytyjen keskusteluiden jälkeen otin aiheen puheeksi myös nuorisotyöntekijöiden kanssa. Myös he kokivat, että opinnäytetyölle olisi selkeä tarve ja ehdottamastani oppaasta voisi olla hyötyä käytännön digitaalisen nuorisotyön kehittämisessä. Useiden keskusteluiden lopputuloksena syntyi yhteinen näkemys opinnäytetyön tarpeesta, joka oli tiedon lisäämistä digitaalisesta nuorisotyöstä nuorten osallisuuden edistämisen näkökulmasta.

Opinnäytetyöni tarpeen ja tuotoksen ollessa ideoituna, määrittelimme työlleni vielä tavoitteen. Tavoitteen määrittelemisessä pohdimme toimeksiantajan kanssa siitä, miten tarpeeseen voitaisiin käytännössä vastata ja miten tavoite itsessään edistäisi tuotoksen syntymistä. Opinnäytetyöni tarpeen ollessa paikallinen oli myös tavoitteen oltava paikallisia opinnäytetyöhöni liittyviä toimijoita osallistava. Osallistaminen tarkoittaisi käytännön digitaaliseen toimintaan osallistumista, yhdessä kehittämistä ja pohdintaa, sekä myös kokemustiedon tuottamista. Tavoitteeksi tässä vaiheessa muodostui osallisuutta edistävän toiminnan kehittäminen digitaaliseen toimintaympäristöön yhdessä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten kanssa.

8.2 Suunnitteluvaihe

Konstruktivisen mallin seuraava vaihe on suunnitteluvaihe ja siinä tehdään kirjallinen kehittämissuunnitelma, eli tässä tapauksessa opinnäytetyösuunnitelma. Kirjallisesta suunnitelmasta tulee ilmetä tavoitteet, ympäristö, vaiheet, toimijat, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiomenetelmät, käytettävät materiaalit ja aineistot, tiedonhankintamenetelmät, dokumentointitavat ja tuotettujen dokumenttien käsittely sillä laajuudella, miten ne tässä vaiheessa pystytään tietämään. Suunnitelmavaiheessa selvitetään myös mukana olevien toimijoiden tehtävät ja vastuut. Kirjallisen suunnitelman tarkoituksena on, että kehittämistyö sekä työskentely itsessään on mahdollisimman huolellisesti suunniteltu. (Salonen 2013, 17.)

Opinnäytetyöni suunnitteluvaihe alkoi huhtikuussa 2021, jolloin lähdin tarkastelemaan aiemmin digitaalisesta nuorisotyöstä tehtyjä opinnäytetöitä sekä tutkimuksia. Niitä löytyi mielestäni runsaasti, etenkin korona-ajan tuomien

muutosten näkökulmilla tarkasteltuna. Digitaalinen nuorisotyö sekä osallisuuden edistäminen olivat aiheina todella laajoja, joten tässä vaiheessa aiheen rajaaminen oli mielestäni tärkeää. Toisaalta en halunnut rajata aihetta liikaa, koska siten näkökulma saattaisi muuttua ja jäädä liian kapeaksi. Vertailin tässä vaiheessa myös eri opinnäytetöitä ohjaavia malleja. Päädyin valitsemaan konstruktivisen mallin, koska koin sen omaan työskentelyyn sopivaksi sekä sen avulla pystyin jäsentämään etenkin visuaalisesti omaa suunnitteluani ja opinnäytetyöni kokonaisprosessia.

Vaikka tarve ja tavoite opinnäytetyölleni oli käytännössä jo olemassa, niin mielestäni niitä oli hyvä tarkentaa selkeämmäksi, sillä siten toteutus olisi ylipäättään mahdollinen. Liian laaja aihe olisi voinut pidentää prosessia liikaa sekä siten myös kuormittaa työstövaihetta kohtuuttomasta. Aloitin selkeyttämisen pohtimalla, mitä aion missäkin opinnäytetyöni vaiheessa tehdä ja mitkä menetelmät edistäisivät niin välitavoitteisiin, kuin kokonaistavoitteeseen pääsyä.

Ensimmäisenä suunnittelin millainen tietoperusta tukisi parhaiten opinnäytetyöni prosessia. Tutustuin opinnäytetyöni kannalta oleelliseen teorian tietoon, jonka avulla sain myös selkeytettyä opinnäytetyöni aihetta entisestään. Teorian tietoa tarkastellessa myös opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys selkiintyi. Tässä vaiheessa teoreettiseksi viitekehyykseksi valitsin kunnallisen nuorisotyön, nuoruden ikävaiheena, digitaalisen nuorisotyön sekä osallisuuden ja sen edistämisen, sillä koin niiden olevan tässä vaiheessa opinnäytetyöni kokonaisprosessin kannalta tärkeitä. Tuotoksen kannalta mielestäni oli tärkeää selvittää myös mitä nuorisotyön ammatillinen ja nuorten digiosaaminen käytännössä on.

Teoriatiedon täydentäjäksi oli mielestäni tärkeää lisätä kokemustietoa, etenkin koska tuotos syntyisi paikallisen nuorisotyön käyttöön. Nuorisotyöntekijöiden kokemustiedon keräämiseen suunnittelin käyttäväni dialogisuutta sekä teema-haastattelua, sillä ne vaikuttivat sopivalta menetelmiltä tarvittavan kokemustiedon keräämiseen. Teemahaastattelun teemat suunnittelin ammatillisen digitaalisen osaamisen ja käytännön työhön liittyvän kokemustiedon ympärille, sillä siten pystyisin määrittelemään millaiseksi tuotos kokonaisuudessaan muodostuisi. Tarkempia kysymyksiä en vielä suunnitelmavaiheessa muodostanut.

Suunnitelmissani oli toteuttaa teemahaastatteluja yhteensä kaksi kertaa, ensimmäisen kerran tiedonkeruuvaiheessa ja toisen kerran tuotoksen valmistumisen jälkeen.

Nuorisotyöntekijät työskentelevät nuorten parissa, joten nuorten näkökulman esille tuominen oppaan sisällön suhteen oli siksi mielestäni tärkeää. Suunnitteluvaiheessa halusin tietää mitä nuoret ajattelevat digitaalisuudesta nuorisotyössä sekä millaista digitaalista toimintaa he toivoisivat. Nuorilta kerättävään kokemustietoon suunnittelin käyttäväni menetelmänä ideointipuuta ja dialogisia keskusteluita, sekä tarvittaessa ottaisin prosessin aikana käyttöön myös muita osallistavia tiedonkeruumenetelmiä. Suunnittelin käyväni myös toimeksiantajan dialogisia keskusteluita opinnäytetyöni prosessin aikana.

Tässä vaiheessa minulle alkoi olla selvää, millainen tietoperusta tukisi toiminnallisen opinnäytetyöni tarkoitusta ja tavoitetta, ketkä olisivat osallisena opinnäytetyöni prosessissa sekä millä menetelmillä pystyn viemään prosessiani eteenpäin. Seuraavaksi suunnittelin opinnäytetyöni aikataulutusta, jonka pyrin muodostamaan mahdollisimman realistiseksi, mutta kuitenkin mahdolliset muutokset huomioon ottavaksi. Aikataulutusta pohtiessani mielestäni oli tärkeää hahmottaa kuinka paljon yksittäiset toiminnot itsessään tarvitsevat toteutusaikaa, sekä mihin omat ja muiden toimijoiden resurssit antavat myöten.

Suunnitelmavaiheen lopussa tarkastelin opinnäytetyöni eettisyyttä sekä selvitin ja hain tarvittavat tutkimusluvut toimeksiantajalta. Selvensin tässä vaiheessa niin nuorisotyöntekijöille kuin toimeksiantajalle myös sitä, että vaikka työskentelein samaan aikaan Liperin kunnan nuorisopalveluilla, niin pidän opinnäytetyöni prosessin kuitenkin työstäni erillisenä. Mikäli hyödyntäisin opinnäytetyöhöni työaika, niin sovin siitä toimeksiantajan kanssa ennakkoon sekä ilmoitan siitä tarvittaessa selkeästi myös muille mahdollisille osapuolille. Suunnitteluvaiheen tuloksena oli mielestäni selkeä suunnitelma toiminnalliseen opinnäytetyöhöni. Palautin opinnäytetyöni suunnitelman raportin toukokuussa 2021 työnimellä: Osallistavaa digiä-opas nuorisotyöntekijöille.

8.3 Esivaihe ja työstövaihe

Suunnitteluvaiheen jälkeen siirrytään esivaiheeseen. Esivaihetyöskentelyssä siirrytään ympäristöön, jossa varsinainen työskentely toteutuu. Esivaihe voi olla ajallisesti lyhyt, vaikka siinä organisoidaankin tulevaa työskentelyä yhdessä. (Salonen 2013, 17.) Opinnäytetyöni suunnitelman hyväksynnän jälkeen, toukokuussa 2021, siirryin ajallisesti lyhyeen esivaiheeseen. Tässä vaiheessa tutustuin saatuihin tutkimuslupiin sekä sovin nuorisotyöntekijöiden kanssa tarkemmin aikataulutuksesta opinnäytetyöhön liittyvän tiedonkeruuseen liittyen. Tarkensin tässä vaiheessa myös nuorten osallistamisen aikataulutusta ja toteutusta yhdessä toimeksiantajan ja nuorisotyöntekijöiden kanssa.

Esivaiheen jälkeen alkaa kehittämistyön toiseksi tärkein vaihe, eli työstövaihe. Työstövaiheessa opinnäytetyön prosessin toimijat voivat työskennellä käytännössä jopa päivittäin kohti yhdessä sovittua tavoitetta ja tuotosta. Tämä vaihe on kaikkein pisin ja vaativin, sillä siinä realisoituvat kaikki kehittämistyön osatekijät. Vaihe on myös ammatillisen oppimisen kannalta tärkeä, sillä siinä aktivoituvat monet eri ammatilliset osaamisalueet, kuten esimerkiksi suunnitelmallisuus, vastuullisuus, itsenäisyys ja itsensä kehittäminen. Oleellista ammatillisen kehittymisen sekä prosessin onnistumisen näkökulmasta tässä vaiheessa on saatu ohjaus, vertaistuki ja palaute. (Salonen 2013, 18.)

Siirryin esivaiheesta työstövaiheeseen nopealla tahdilla kesäkuun 2021 aikana. Aloitin työstövaiheen tiedonkeruulla eli nuorisotyöntekijöille suunnatuilla teema-haastattelulla. Ennen teemahaastattelun toteutusta kirjoitin alustavasti pohtimani teemojen kysymykset valmiiksi (liite 1). Teemat valikoituivat jo suunnitelmavaiheessa ja niiden avulla pystyin määrittelemään millaiseksi tuotos sisällöltään muodostuisi. Teemahaastattelun kysymysten avulla halusin selvittää etenkin nuorisotyöntekijöiden aiempia kokemuksia sekä osaamista digitaalisuuteen liittyen.

Nuorisotyöntekijöitä koskevaa tiedonkeruuta varten en tarvinnut toimeksiantajan ohjeistuksen mukaan tutkimuslupaa. Haastatteluihin osallistuminen oli vapaaehtoista ja saatuja tietoja käsittelin anonymisti. Ennen haastattelun toteutusta olin

esitellyt toimeksiantajalle ja nuorisotyöntekijöille opinnäytetyöni suunnitelman, etenkin tarkoituksen ja tavoitteen. Haastatteluihin osallistui neljä nuorisotyöntekijää ja ne toteutettiin yksilöhaastatteluina. Haastattelujen pituudet vaihtelivat 25 minuutista 60 minuuttiin ja ne nauhoitettiin, jotta niihin oli helpompi palata jälkikäteen. Haastatteluista saatu aineisto oli mielestäni todella kattavaa, sillä sieltä nousi esille useita eri näkökulmia digitaaliseen nuorisotyöhön sekä digiosaamiseen liittyen. Nuorisotyöntekijät toivoivat oppaaseen vinkkejä etenkin käytännön digitaaliseen nuorisotyöhön. Aineiston avulla oli helpompi lähteä suunnittelemaan tulevan tuotoksen, eli oppaan sisältöä sekä myös digitaalista toimintaa.

Elokuussa 2021 kävin hahmottelemani tuotoksen sisältöä läpi nuorisotyöntekijöiden kanssa ja heidän mielestään olin poiminut sisältöön haastatteluiden perusteella oikeita näkökulmia. Vaikka hahmottelemani oppaan sisältö oli mielestäni tässä vaiheessa todella laaja, niin en sitä kuitenkaan lähtenyt vielä tiivistämään. Osallistuin tässä vaiheessa opinnäytetyön prosessin toteutusvaiheen ensimmäiseen työpajaan ja sain sieltä hyviä näkökulmia työskentelyni tueksi. Tässä vaiheessa työssäni olin mukana digitaalisen toiminnan kehittäminen yhdessä muiden nuorisotyöntekijöiden kanssa. Tämä mielestäni tuki etenkin tietoperustan sisäistämistä sekä yhdistämistä käytännön työhön.

Syyskuussa 2021 toteutin nuorille suunnatun tiedonkeruun. Keväällä hakemani tutkimuslupa koski ainoastaan nuoriin kohdistuvaa tiedonkeruuta. Nuoriin kohdistuva tiedonkeruu katsottiin toimeksiantajan puolesta tutkimukselliseksi ja sen mukaan minulla oli lupa opinnäytetyöhön liittyvään nuoriin kohdistuvaan tutkimukseen Liperin kunnan vapaa-aikapalveluiden nuorisotyöhön. Tutkimustyössä ja tietojen käsittelyssä tuli huomioida salassa pidettävien tietojen ja salassapitokaikojen osalta erityisesti julkisuuslain (621/1999) 24 §:n 25 kohdan ja 31 §:n säännökset, sekä Liperin kunnan henkilöstön tietoturva- ja tietosuojaohje.

Nuoriin kohdistuva tiedonkeruu toteutui kolmen nuorisotaloillan aikana. Nuorisotaloilla tiedonkeruuseen osallistuvilta nuorilta ei kerätty missään vaiheessa kirjallisia suostumuksia toimeksiantajan ohjeistuksen mukaan, sillä nuorisotaloille osallistuminen on muutoinkin anonyymia. Sovelsin tiedonkeruussa ideointipuun ideaa, eli nuoret pystyivät kirjoittamaan itse omatoimisesti omat ideat

ennakkoon määriteltyjen kysymysten alle (liite 2). Ideointipuun kysymysten avulla oli tarkoitukseni saada selville etenkin se, millaista digitaalista toimintaa nuoret toivoisivat ja mihin he osallistuisivat.

Esittelin nuorille alkuun lyhyesti opinnäytetyöni aiheen, tarkoituksen ja tavoitteen, sekä kerroin osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja anonymiteetista. Ideointipuun konkreettiseen tekoon osallistui arviolta vain viisi nuorta. Taloilla käyneet nuoret halusivat kuitenkin keskustella aiheesta, joten heidän luvallaan päädyin soveltamaan ideapuuta kirjaamalla itse esille nousseita ideoita ja ajatuksia ylös. Ideointipuun tuloksena oli näkemyksiä siitä, millaista digitaalista toimintaa nuoret ovat nuorisopalveluissa jo tehneet ja millaista toimintaa he toivoisivat.

Ideapuusta nousi esille toiveita erityisesti digitaalinen pelaaminen, videoiden teko sosiaaliseen mediaan ja erilaiset tietovisat sekä tapahtumien järjestäminen. Lisäksi nuoret kokivat, että osallistuisivat digitaaliseen toimintaan, jos siihen pääsisi itse konkreettisesti vaikuttamaan. Tärkeimpänä nuoret kokivat, että toiminnan tulisi olla hauskaa tekemistä kavereiden kanssa, sekä siinä voisi oppia uusia taitoja ja tutustua uusiin ihmisiin. Nuorten kanssa keskustellessa nousi esille myös se, että heistä oli mukavaa, että heiltä kysytään mielipiteitä nuorisopalveluita kehitettävään toimintaan liittyen.

Lokakuussa 2021 olin kerännyt opinnäytetyössäni kattavasti niin teoretietoa, kuin kokemustietoa paikallisilta nuorisotyöntekijöitä ja nuorilta. Tietoa oli kertynyt paljon, mutta tässä vaiheessa erityisesti nuorilta keräämäni kokemustieto antoi suuntaa oppaan sisällön rajaamiselle napakammaksi. Tässä vaiheessa esille nousivat aikataululliset haasteet. Sillä olin suunnitellut toteuttavani digitaalista toimintaa opinnäytetyöni prosessissa, mutta samaan aikaan digitaalisen toiminnan kehittäminen liittyi myös silloiseen työnkuvaani. Päällekkäisyyksistä johtuen, en pystynyt toteuttamaan erillistä kehittämistä pelkästään opinnäytetyöni näkökulmasta. Tästä syystä en avaa digitaalista toimintaa tarkemmin nuorisotyöntekijöiden tai nuorten näkökulmasta, vaan sisällytin oman työni tuomat kokemukset oppaan sisällön muodostamiseen sekä avaan niitä lyhyesti myös raportin johtopäätöksissä.

Tässä vaiheessa havaitsin, että oma digitaalisen nuorisotyön osaaminen sekä sen syvämpi ymmärrys ja yhdistäminen teoriaan oli jo kehittynyt paljon. Muutamien nuorisotyöntekijöiden kanssa käydyissä dialogisissa keskusteluissa nousi myös esille, että erilaisten digitaalisten välineiden ja toimintojen ymmärrys koettiin helpommaksi, koska aihetta oli lähestytty keskusteluissa käytännön läheisesti.

Marraskuussa 2021 keskustelin sen hetkisestä oppaan sisällöstä toimeksiantajan sekä nuorisotyöntekijöiden kanssa. Tarkastelimme erityisesti sitä, vastaako sisältö sillä hetkellä tarkoitusta ja tavoitetta. Opinnäytetyöni vastasi suunniteltua tarkoitusta, joka oli vahvistaa nuorisotyöntekijöiden digitaalisen nuorisotyön osaamista, sekä siten lisätä digitaalisuuden hyödyntämistä välineenä nuorten osallisuuden edistämiseksi. Opinnäytetyöni suunniteltuna tavoitteena oli kehittää yhdessä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten kanssa osallisuutta edistävää toimintaa digitaaliseen toimintaympäristöön. Työskentelyvaiheen lopussa tavoitteeseen ei täysin päästy, vaikka yhdessä tehtyä ideointia toiminnan toteuttamiseksi prosessin aikana oli, niin konkreettinen toiminnan kehittäminen ei suoranaisesti siihen sisältynyt, vaan kytkeytyi enemmän omaan käytännön työhöni.

Työstövaiheen loppupuolella testasin myös nuorten osallisuuden itsearviointin työkalua, jonka avulla sain välineitä reflektoida omaa toimintaani prosessin aikana. Itsearviointi havainnollisti minulle sen, että olin tähän astisessa toiminnassani ja työskentelyssäni huomionnut nuorten osallisuutta parhaani mukaan, sekä siten kuten olin suunnitellutkin.

8.4 Tarkistusvaihe

Vaikka kuviossa tarkistusvaihe on erillinen ja tärkeä erottaa omaksi vaiheeksi, niin se sisältyy kuitenkin kaikkiin muihin eri vaiheisiin. Tarkistusvaiheessa on tarkoitus arvioida syntyneitä tuotosta yhdessä osallisena olleiden toimijoiden kanssa. Tämän jälkeen tuotos palautuu tarpeen mukaan takaisin työstövaiheeseen tai siirtyy suoraan viimeistelyvaiheeseen. (Salonen 2013, 18.) Tarkistusvaiheita opinnäytetyöni prosessin aikana oli yhteensä kolme: ensimmäinen

työstövaiheessa elokuussa 2021, toinen työstövaiheen lopulla marraskuussa 2021 ja kolmas viimeistelyvaiheessa maaliskuussa 2022.

Ensimmäisessä tarkistusvaiheessa tarkastelin yhdessä nuorisotyöntekijöiden kanssa oppaan sisällön ensimmäistä versiota käytännön työn ja siinä hyödyntämisen näkökulmista. Tässä vaiheessa sisällön suhteen toiveita oli tullut niin etsivän, koulu- kuin avoimen nuorisotyön sekä tapahtumien järjestämisen suhteen. Jokaisella työmuodolla voi olla hieman eri näkemys osallisuuden edistämisen suhteen käytännössä, mikä toi hieman haastetta tuotoksen sisällön suhteen. Tärkeää tässä vaiheessa oli pohtia sitä, millainen sisältö oppaassa tulisi olla, jotta kaikki osapuolet hyötyisivät siitä mahdollisimman paljon.

Toiseen tarkistusvaiheeseen mennessä olin jo saanut kerättyä paljon teoria- ja kokemustietoa, sekä havainnoidut etenkin työssäni monipuolisesti digitaalista toimintaa käytännössä. Tässä vaiheessa kävin tarkentavia keskusteluja toimik- siantajan ja muutamien nuorisotyöntekijöiden kanssa, jonka jälkeen oppaan näkökulma sekä tuleva sisältö oli selvä. Tämän vaiheen jälkeen aloitin oppaan sisällön kokoamisen.

Viimeinen tarkistusvaihe oli maaliskuussa 2022, jolloin olin saanut oppaan kokonaisuudessaan valmiiksi. Lähetin oppaan kaikille nuorisotyöntekijöille luettavaksi ja kommentoitavaksi sähköpostitse, sekä liitin viestin yhteyteen lyhyen GoogleForms-palautekyselyn (liite 3). Vaikka suuria muutostoiveita ei sisällön suhteen ollut, niin yhtenä toiveena oli digihyvinvointiin liittyvän teeman tarkastelu tarkemmin. En kuitenkaan lähtenyt muuttamaan oppaan sisältöä, sillä mielestäni yhden teeman avaaminen laajempaan olisi muuttanut oppaan kokonaisnäkökulmaa. Saatua palautetta on kuitenkin tärkeää hyödyntää jatkokehittämisessä. Palautteiden perusteella tein vielä tarvittavat pienet muutokset esimerkiksi lauserakenteisiin sekä hyödynsin saatua palautetta SWOT-analyysin muodostamisessa.

8.5 Viimeistelyvaihe

Viimeistelyvaiheeseen on syytä varata aikaa, sillä se voi olla hyvinkin pitkäkestoinen ja vaativa. Tässä vaiheessa viimeistellään syntynyt tuotos ja kehittämissankeraportti, jotka yhdessä muodostavat toiminnallisen opinnäytetyön. Kirjallisesta raportista vastaa opiskelija, mutta tuotoksen suhteen mukana voi olla kehittämishankkeeseen sitoutuneita henkilöitä. Viimeisenä kehittämishankkeen vaiheena on valmis tuotos, joka on yleensä konkreettinen tuote, esimerkiksi opas tai esite. (Salonen 2013, 18–19.)

Opinnäytetyöni viimeistelyvaihe alkoi joulukuussa 2021, jolloin rajasin oppaan sisällön marraskuun tarkistusvaiheessa saamien palautteiden perusteella. Vaikka olin jo työstövaiheessa karsinut ja tiivistänyt oppaan sisältöä, niin lopullisen sisällön rajaaminen vei vielä yllättävän paljon aikaa. Tässä vaiheessa aloitin myös käymään tarkemmin läpi prosessin aikana kertynyttä materiaalia ja hahmottelemaan opinnäytetyöni raportointia.

Opinnäytetyöni prosessin aikana teoretietoa sekä eri toimijoilta kerättyä kokemustietoa, toiveita ja näkökulmia oli kertynyt todella paljon. Tässä vaiheessa tein valintaa siitä, mistä näkökulmasta oppaan sisältö muodostui. Valintojen teko oli välttämätöntä, sillä muutoin oppaasta olisi sellaisenaan tullut aivan liian laaja suhteessa opinnäytetyöni tarkoitukseen, eikä se siten olisi ollut välttämättä hyödynnettävissä sujuvasti käytännön työssä. Oppaan sisällön rajaamisessa ja muodostamisessa rajaamisessa auttoi myös siihen asti kertynyt oma käytännön kokemus digitaalisesta nuorisotyöstä, sillä prosessin aikana olin työssäni ehtinyt ohjata monenlaista digitaalista toimintaa sekä hyödyntää erilaisia digitaalisia välineitä.

Tammikuussa 2022 opas alkoi olla jo kokonaisuudeltaan selkeä, vaikka kirjoitustyö itsessään vei paljon aikaa. Osallistuin tässä vaiheessa toiseen opinnäytetyön toteutuspaajaan ja sain ohjaavilta opettajilta tukea sille, että opas on juuri kohderyhmän toiveiden, sekä siten opinnäytetyön tarpeen ja tavoitteen mukainen. Maaliskuun 2022 alussa opas oli viimeistä tarkistusvaihetta ja palautetta

vaille valmis. Tässä vaiheessa lähetin sen toimeksiantajalle ja nuorisotyöntekijöille luettavaksi sekä arvioitavaksi.

Kolmen viikon kuluttua palautteen keräämisestä tein oppaaseen vielä tarvittavat muutokset sekä viimeistelin sen. Maaliskuun 2022 lopulla esittelin oppaan nuorisotyöntekijöille viikkopalaverissa. Oppaasta saatu kokonaispalaute oli positiivista ja rakentavaa. Nuorisotyöntekijät kokivat oppaan olevan hyödyllinen omassa käytännön työssään sekä kiitosta sai erityisesti sen sähköinen eli päivitettävä muoto. Opinnäytetyön tuloksena nuorisotyöntekijät kokivat oppaan lisäävän tietoa digitaalisesta nuorisotyöstä sekä siten tukevan heidän digitaalisen nuorisotyön osaamistaan

Huhtikuussa 2022 keskityin opinnäytetyöni raportointiin sekä sen viimeistelyyn. Raportointivaiheessa arvioin niin omaa työskentelyä, kuin prosessia kokonaisuudessaan. Tässä vaiheessa palasin useampaan otteeseen etenkin opinnäytetyöpäiväkirjan sekä tuotoksen pariin. Toukokuussa 2022 opinnäytetyön viimeisessä työpajassa sekä ohjaavalta opettajalta saatujen palautteiden avulla sain raportointiin liittyvät viimeiset palautteet ja siten opinnäytetyöni prosessin päätökseen.

9 Opinnäytetyön tuotos

9.1 Oppaan toteutus

Opasta kirjoittaessa on tärkeää tarkastella kenelle ja miksi opas tehdään. Oppaassa tulee ottaa lukija huomioon kaikissa oppaan osa-alueissa, sekä pohtia erityisesti sitä mitä tietoa opas lukijalle tarjoaa ja millaista tiedon tulisi olla. (Rentola 2006, 92–96.) Oppaan toteutusta määritteli ensisijaisesti se, kenelle opas ylipäättään on suunniteltu, miksi opasta tarvitaan ja millainen se olisi hyvä käytännössä olla. Oppaan tarve nousi esille jo suunnitteluvaiheessa niin toimeksiantajalta, nuorisotyöntekijöiltä kuin myös käytännössä omassa työssäni.

Työskentelyn alkuvaiheessa havaitsin, että vaikka digitaalisesti nuorisotyöstä ja nuorten osallisuudesta on paljon tietoa saatavilla, niin tiedon laajemmassa etsimisessä ja analysoidessa, sekä käytännön näkökulman pohtiessa voi mennä paljon aikaa. Ajanpuutteen takia riittävä tieto ei välttämättä saavuta sen tarvitsijoita ja siksi se voi mielestäni myös jäädä irralliseksi käytännön toiminnasta. Myös nuorisotyöntekijät kokivat, että he tarvitsisivat lisää tietoa aiheesta ja tiedon olisi hyvä olla sellaista mitä voi hyödyntää käytännössä. Tähän tiedon yhdistämiseen ja selkiyttämiseen opas välineenä toimi mielestäni parhaiten.

Oppaan toteutusvaihe oli ajallisesti pitkä vaihe, sillä tietoa oli valtavasti ja siten sen analysointi vei myös aikaa. Prosessin alussa löydetty tieto digitaalisuudesta saattoi myös olla prosessin loppuvaiheessa jo vanhentunutta, joten oma tarkkuus tiedon ajantasaisuudessa oli oleellista. Voi myös olla mahdollista, että opinnäytetyöni julkaisuvaiheessa osa oppaan tietoa on jo vanhentunutta.

Digitaalisuus aiheena on jatkuvasti muuttuva ja kehittyvä, joten se vaikutti osaltaan myös suunnitellun oppaan muotoon. Oppaan muodoksi valikoitui sähköinen versio eli opas on tehty word-tiedostoksi, jossa suurin osa tiedosta on tekstiin upotettuina hyperlinkkeinä. Hyperlinkit mahdollistavat sen, että oppaaseen saa sisällytettyä paljon tietoa, kuten esimerkiksi muita oppaita, videoita ja tutkimuksia. Opasta olisi myös tärkeää päivittää säännöllisesti, joten helppo muokattavuus oli myös yksi perustelu sähköiselle muodolle.

9.2 Oppaan sisältö

Oppaan sisällön muodostamisessa on käytettävä vain luotettavia lähteitä, sillä lukijan on pystyttävä luottamaan oppaan sisältöön. Oppaan sisällön tulee olla selkeä, johdonmukainen sekä yhtenäinen. Opasta selkeyttävät erityisesti otsikot ja väliotsikot, joiden avulla lukija tietää mitä oppaassa käsitellään. Kohderyhmälle sopivia ammattisanoja tai sanontoja voidaan tarvittaessa käyttää. (Rentola 2006, 94–96.)

Oppaan kohderyhmänä ovat olleet Liperin kunnan nuorisotyöntekijät. Oppaan sisällön tavoitteena on olla sellainen, mistä lukija löytää helposti välineitä sekä vinkkejä käytännön digitaalisen nuorisotyön suunnitteluun ja toteutukseen etenkin nuorten osallisuuden edistämisen näkökulmasta. Oppaan alkuun on koottu kattavasti eri käsitteitä (kuva 1), joiden avulla oppaan sisällön lukeminen ja sisäistäminen on helpompaa. Oppaan sisältö on looginen ja selkeä, sillä se helpottaa lukijaa. Opas keskittyy enemmän tiedon sisällyttämiseen, joten siksi kuvia oppaassa on käytetty vähän. Oppaassa on käytetty selkeää ja napakkaa kirjoitustyyliä, jotta sitä olisi mahdollisimman miellyttävää lukea. Myös hyperlinkien käyttö pitää oppaan sisällön napakkana ja johdattavat lukijan häntä kiinnostaviin aiheisiin syvemmin.

	2
Sisällysluettelo	
JOHDANTO	4
LUKIJALLE	5
1 KÄSITTEITÄ	6
1.1 DIGIHYVINVOINTI	6
1.2 DIGIOSAAMINEN	6
1.3 DIGITAALINEN NUORISOTYÖ	7
1.4 MEDIAKASVATUS.....	8
1.5 MEDIALUKUTAITO	8
1.6 OSALLISUUS.....	8
1.7 OSALLISTAVAT MENETELMÄT	9
1.8 PELIKASVATUS.....	10
1.9 TEKNOLOGIAKASVATUS.....	10
1.10 VERKE JA KOORDINAATTI	10
1.11 VERKKONUORISOTYÖ	11
1.12 YHTEISÖLLISYYS.....	11
2 DIGITAALISESSA YMPÄRISTÖSSÄ TOIMIMINEN	12
2.1 TURVALLISUUS	12
2.2 TIETOSUOJA.....	12
2.3 SOVELLUSTEN JA PELIEN IKÄRAJAT	12
3 DIGITAALISUUS NUORTEN OSALLISUUDEN EDISTÄMISEN VÄLINEENÄ	13
4 YHTEISÖLLISYDEN TUKEMINEN	14
4.1 PIENRYHMÄTOIMINTA	15
4.1.1 Kahoot-tietovisa	16
4.1.2 E-urheilu eli esports	16

Kuva 1. Oppaan sisällysluettelo.

	3
4.1.3	Discord-viestintäpalvelu18
4.1.4	Maker-toiminta18
4.1.5	Lanit18
4.2	VAIKUTTAMINEN19
4.2.1	Vaikuta-teemapäivä20
4.2.2	Digiraati20
4.2.3	Kyselyalustat21
4.3	LUOVAA DIGITAALISUUTTA21
4.3.1	Videot22
4.3.2	Tiktok23
4.3.3	Instagram23
4.3.4	Vloggaaminen ja Youtube24
4.3.5	Editointi25
4.3.6	Musiikki ja podcast25
4.3.7	Pelien tekeminen27
4.3.8	Julisteet ja mainokset Canvalla27
5	OSALLISUUDEN JA VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI.....28
	LOPUKSI29
	LÄHTEET30

Kuva 2. Oppaan sisällysluettelo.

Oppaan sisällön punaisena lankana toimi koko prosessin ajan digitaalisen nuorisotyön lisäksi nuorten osallisuuden edistämisen näkökulma, joten siksi paikallisten nuorten toiveet ovat olleet ensisijainen tarkastelukulma oppaan sisällön muodostamisessa. Oppaan digitaaliset välineet, toiminnot ja ympäristöt ovat valikoituneet pääsääntöisesti paikallisten nuorisotyöntekijöiden ja nuorten toiveiden sekä näkemysten pohjalta (kuva 1 & 2).

9.3 Oppaan arviointi

Oppaan lopullista arviointia varten tein lyhyen GoogleForms-kyselyn (liite 3), jonka lähetin niin toimeksiantajalle sekä nuorisotyöntekijöille. Sain oppaasta palautetta myös kasvotusten. Saatua palautetta hyödynsin SWOT-analyysin teossa (kuvio 2), jonka avulla pystyin arvioimaan oppaan vahvuuksia, mahdollisuuksia sekä heikkouksia ja uhkia. Mielestäni lopullisen tuotoksen analysoiminen ja arvioiminen on tärkeää, sillä sen avulla voidaan määrittää mahdolliset kehittämisen kohteet sekä myös kehittämismahdollisuudet jatkossa.

<p>Vahvuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opas on selkeä kokonaisuus. • Opasta voidaan täydentää ja muokata säännöllisesti sekä tarpeen mukaan. • Opasta ei ole rajattu tiettyyn toimintaan vaan näkökulma on laaja. • Upotetut linkit mahdollistavat paljon tietoa pitäen oppaan pituuden maltillisena. • Oppaaseen kerättyjä toimintoja voidaan hyödyntää nuorten sekä alan opiskelijoiden kanssa työskennellessä. • Alun käsiteavaukset hyvä lisä ja ne selkeyttävät digitaalista nuorisotyötä. 	<p>Heikkoudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppaassa ei ole suoraan konkreettista toimintaa, vaan ne löytyvät linkkien takaa. • Linkkeihin tutustuminen ja lukeminen vaatii työaika.
<p>Mahdollisuudet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppaan laaja näkökulma lisää ammatillista osaamista. 	<p>Uhat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Linkit eivät välttämättä toimi. • Opasta ei pidetä ajan tasalla ja tieto vanhenee. • Oppaan lukemiseen ei ole aikaa.

<ul style="list-style-type: none"> • Oppaaseen lisätään tietoa sitä mukaa kun sitä työyhteisössä kertyy. • Oppaan avulla digitaalista toimintaa voi olla helpompi suunnitella, toteuttaa ja arvioida. • Opasta voi hyödyntää digitaalisen toimintamallin luomisessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opasta ei käytetä.
---	--

Kuvio 2. SWOT-analyysi oppaasta.

SWOT-analyysissa korostuvat erityisesti oppaan vahvuudet sekä mahdollisuudet. Opas koettiin kokonaisuudessaan selkeäksi sekä sisällöltään kattavaksi. Oppaan alussa olevat käsitteet koettiin olevan hyvä lisä sekä myös selkiyttävän digitaalista nuorisotyötä. Vahvuutena koettiin oppaan sähköinen toteutus ja sen sisältämät hyperlinkit. Hyperlinkit koettiin toimivana ratkaisuna laajan aiheen käsittelemisessä, sillä oppaan pituus oli niiden ansiosta maltillinen, vaikka tietoa itsessään oli runsaasti. Toisaalta hyperlinkit koettiin hieman työläiksi availta ja konkreettista toimintaa toivottiin tietyistä näkökulmista lisää. Sähköisyys oppaan muodossa koettiin toimivaksi, sillä sen avulla opasta pystyy tarvittaessa muokkaamaan ja päivittämään helposti ajan tasalle.

Oppaan sisältö vaikutti palautteiden mukaan olevan sellaista, jota pystyttäisiin hyödyntämään käytännön nuorisotyössä myös palvelua käyttävien nuorten kuin alan opiskelijoiden kanssa. Oppaan laaja sisältö voi lisätä ammatillista osaamista sekä toimia digitaalisen toiminnan sekä toimintamallin suunnittelun ja toteutuksen tukena. Sähköinen versio antaa mahdollisuuden täydentää opasta sitä mukaa, kun lisää kokemustietoa digitaalisesta toiminnasta kertyy.

Sähköisyys tuo oppaan käytettävyyteen ja toimivuuteen uhkia, sillä digitaalisen tiedon nopeiden muutosten takia linkit eivät välttämättä toimi. Oppaan tieto voi myös vanhentua hyvinkin nopeasti, jos sitä ei tarkisteta ja päivitetä säännöllisesti. Vaikka oppaan käyttö on pyritty tekemään mahdollisimman helpoksi, niin voi olla, ettei sitä käytetä ajanpuutteen tai jonkun muun syyn vuoksi.

10 Pohdinta

10.1 Johtopäätökset

Nuorten osallisuuden toteutuminen vaatii osaamista niin kunnan viranhaltijoilta ja työntekijöiltä. Osaamista tulisi olla nuorilähtöisyydestä sekä yleisesti osallisuudesta. Osaaminen ei kuitenkaan synny itsestään, vaan vaatii perehtymistä ja kouluttamista. (Osallisuuden osaamiskeskus 2022d.) Osallisuus on käsitteenä laaja, joten sen ymmärryksen lisäämiseksi sitä on tärkeää jatkuvasti konkretisoida sekä käyttää puheissa havainnollistavia esimerkkejä (Koivisto, Isola & Lyytikäinen 2018, 3).

Opinnäytetyöni prosessin aikana osaamisen merkitys osallisuuden edistämisen näkökulmasta korostui. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli vahvistaa nuorisotyöntekijöiden digitaalisen nuorisotyön osaamista, sekä siten lisätä digitaalisuuden hyödyntämistä välineenä nuorten osallisuuden edistämisessä. Mielestäni opinnäytetyöni tarkoitus toteutui suunnitelman mukaisesti. Opinnäytetyöni prosessin aikana nuorisotyöntekijöiden digitaalisen nuorisotyön osaamisen vahvistuminen näkyi heidän kanssaan käydyissä keskusteluissa digitaalisten välineiden käytön sekä toiminnan osalta. Nuorisotyöntekijät toivat esille, että digitaalisen nuorisotyön osaaminen ja digitaalisuuden hyödyntäminen osallisuustyössä kehittyi parhaiten käytännössä tekemällä. Oppaan sisältämät konkreettiset toiminnot koettiin tukevan tätä osaamisen kehittymistä. Tuotoksen avulla osaaminen on myös mahdollista vahvistua lisää, jos oppaan sisältöä hyödynnetään aktiivisesti käytännön työssä yhdessä nuorten kanssa.

Osallisuutta tapahtuu ihmisten välillä katseissa, liikkeissä, kosketuksessa ja kielessä. Tästä syystä osallisuuden mittaaminen voi olla vaikeaa (Isola ym. 2017, 3.) Osallisuuden ja osallistumisen mahdollistamiseksi tarkoitettuja toimintamalleja ja -muotoja on olemassa ennestään todella paljon, ja niitä voidaan soveltaa hyvin monipuolisesti muokkaamalla niitä erilaisiin tarkoituksiin ja ympäristöihin soveltuviksi. Arvioinnilla on olennainen osa mallien soveltamisessa ja käytössä. Osallisuuden kokemuksia ja merkityksiä on helpompi arvioida, mutta

esimerkiksi sen arvioiminen, missä määrin asiakkaan ääni tulee huomioitua palvelujen kehittämisessä tai päätöksenteossa, on vaikeampaa. Asiakkaan ääni voi siis jäädä pelkäksi muodollisuudeksi. (Koivisto, Isola & Lyytikäinen 2018, 22.) Osallisuutta edistävän toiminnan kehittämisessä on siis tärkeää ensin ymmärtää mitä osallisuus käytännössä on ja miten sitä voidaan edistää. Konkreettisen toiminnan osalta on mielestäni tärkeää myös mitata osallisuuden toteutumista, sillä vain siten toiminnan vaikuttavuutta voidaan todentaa ja arvioida. Olen huomionnut tämän näkökulman opinnäytetyöni tuotoksessa, sillä siinä on tarkasteltu etenkin nuorten osallisuuden arviointiin käytettäviä työkaluja. Mielestäni olisi tärkeää, että myös käytännön digitaalista toimintaa arvioitaisiin nuorisotyöllisten tavoitteiden pohjalta, jota myös osallisuuden edistäminenkin on.

Ammatillinen sosiaalialan tieto perustuu tutkimukselliseen ja käytännön kokemustietoon. Kokemustieto on usein siirrettävissä tilanteesta toiseen ja sen olisi tärkeää olla koko yhteisön käytössä. Kokemustiedon jakamisen puute voi olla käytännöntyön kehittymisen esteenä. (Heinonen 2007, 29.) Nuorisotyö, kuten moni muukin työ, on nykypäivänä hektistä ja vaatii tekijältään jatkuvaa oppimista sekä myös itseohjautuvuutta päivittyvän tiedon äärelle. Opinnäytetyöni prosessin aikana kokemustiedon merkitys korostui, sillä koin niin teoreettisen kuin kokempohjaisen tiedon yhdistämisen antavan todella vahvan tietopohjan niin opinnäytetyöni lopputulokseen, sekä siten myös mahdollisen digitaalisen toimintasuunnitelman kehittämiseen.

Mikäli digitaalisuus saadaan yhdistettyä osaksi päivittäistä nuorisotyöllistä toimintaa voi se antaa mahdollisuuden tukea nuorten digiosaamista. Tavoitteellisesti ja harkiten käytettynä digitaalinen media ja teknologia voi mahdollistaa nuorille toimintaympäristön, jossa he pääsevät paitsi kehittämään digitaalista osaamistaan, myös vahvistamaan itseilmaisua, luovuutta ja sosiaalisia taitoja. (Verke 2019b.) Opinnäytetyöni suunniteltuna tavoitteena oli kehittää yhdessä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten kanssa osallisuutta edistävää toimintaa digitaaliseen toimintaympäristöön. Aikataulullisista haasteista johtuen tämä ei kuitenkaan toteutunut täysin suunnitellusti, vaan yhdessä kehittäminen painottui lähinnä kokemustiedon ja tuotoksen sisällön muodostamiseen. Vaikka konkreettisen toiminnan kehittäminen jäikin opinnäytetyöni prosessista pois, niin

lopullinen tuotos palvelee mielestäni sellaisen toteuttamista. Sillä konkreettisen toiminnan perusteeksi tarvitaan aina perehtymistä aiheeseen, joten tuotokseen koottu tieto tukee siten esimerkiksi toiminnan suunnittelua.

Vaikka nuorisotyön digitalisoituminen on jo muuttanut nuorten kohtaamista, niin digitaalisia välineiden käyttöä tulisi lisätä ja kehittää edelleen. Nuorisotyössä digitaalisen toiminnan kehittäminen tarkoittaa työn käytäntöjen ja rakenteiden reflektointia. Digitalisoitumisen myötä nuorisotyöntekijöiden osaamisvaatimukset ovat merkittävästi kasvaneet, mutta silti resurssit osaamisen kehittämiseen voivat olla usein riittämättömät. (Eriksson & Tuuva-Hongisto 2019, 34.) Uskon digitaalisten ympäristöjen olevan myös tulevaisuudessa yksi nuorten aktiivisimmista vapaa-ajanviettoympäristöistä. Tämä antaa mielestäni nuorisotyölle valtavasti mahdollisuuksia muun muassa nuorilähtoisemmän toiminnan kehittämiseen sekä ilmiöiden tarkasteluun. Se missä muodossa ja millä tavoin digitaalisuutta nuorisotyössä voidaan hyödyntää, riippuu mielestäni siitä, millaisia tavoitteita nuorisotyölle paikallisesti on asetettu. Tavoitteiden asettelun yhteydessä olisi tärkeää pohtia toteutusta käytännössä myös resurssien näkökulmasta, sillä muutoin tavoitteiden saavuttaminen voi olla jopa mahdotonta.

10.2 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama tutkimuseettinen neuvottelukunta, TENK, on muodostanut ohjeen hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja sen loukausepäilyjen käsittelemisestä. Ohjetta kutsutaan lyhenteellä HTK ja sen avulla tutkimuksen tekijä saa mallin hyvästä tieteellisestä käytännöstä, jota noudatetaan Suomessa kaikilla tieteenaloilla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 4.) Ennen opinnäytetyöni aloittamista tutustuin tähän ohjeeseen ja siten perehdyin hyvää tieteelliseen käytäntöön. HTK-ohjeistus auttoi tarkastelemaan prosessiani kokonaisvaltaisesti sekä myös kriittisesti.

Eettisesti hyväksyttävä ja luotettava tutkimus täytyy olla tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla suoritettu, sillä vain siten myös sen tulokset ovat uskottavia (TENK 2012, 6). Vaikka oma opinnäytetyöni ei ollut tieteellinen tutkimus, niin

noudatin sitä tehdessä hyvää tieteellistä käytäntöä. Luotettavuuden ja eettisyyden näkökulmasta koko opinnäytetyöni prosessia ohjasivat niin opinnäytetyön eettiset periaatteet, kuin myös sosiaalialan ja nuorisotyön ammattietiikka. Tarkastelin opinnäytetyöni luotettavuutta sekä eettisyyttä jatkuvasti kaikissa prosessin eri vaiheissa.

Vaikka laki ohjaa ammattilaisten tekemää työtä, niin ammattietiikka ohjaa koko ammatillista toimintaa ja siihen liittyviä ratkaisuja valintoineen. Sosiaalialan ammattihenkilön eettisten ohjeiden mukaan työssä tehtävät päätökset eivät perustu pelkästään tietoon ja kokemukseen, vaan eettinen harkinta on osa päätteilyketjua. (Hallikainen ym. 2017, 6, 25.) Eettinen pohdinta opinnäytetyöni prosessin aikana oli mielestäni tärkeää niin luotettavuuden sekä oikein toimimisen todentamisen näkökulmasta. Pohdinta ohjasi tekemään tilanteisiin sopivia ratkaisuja ja myös tuki omaa ammatillista kasvua.

Kehittämistyön suunnitelmavaihe on tärkeä vaihe, niin luotettavuuden kuin tulosten kannalta. Suunnitelmasta on tultava ilmi mikä on kehittämistyön tehtävä ja mikä on sen kannalta olennaista tietoa, miten tietoa kerätään, ketkä siihen osallistuvat ja kuinka erilaisia kerättyjä aineistoja käsitellään ja tulkitaan. (Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2020.) Luotettavuuden näkökulmasta oli mielestäni tärkeää se, että opinnäytetyöni suunnitelma oli tarkasti laadittu. Opinnäytetyölläni oli myös alusta lähtien selkeä prosessia ohjaava malli sekä tarkoitus ja tavoite, jotka ohjasivat omaa työskentelyäni ja prosessin kulkua. Olin pohtinut ennakkoon tiedonkeruu- sekä arviointimenetelmät, myös eettiseltä näkökulmalta käytännön toteutukseen sopiviksi. Tarkastelin opinnäytetyössäni käyttämiäni lähteitä kriittisesti ennen päätöstä käyttää niitä. Vertailin ja analysoin aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, tutkimuksia kuin erilaisia verkkolähteitä. Digitaalisuuteen liittyvässä tietoperustassa käytin vain uusinta tietoa, jotta se olisi mahdollisimman ajantasaista ja siten luotettavaa.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuus koskee tutkimusaineiston keräämistä. Luotettavuutta lisää aineiston kokoaminen siellä missä ilmiö esiintyy. (Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2020.) Opinnäytetyöni prosessin alussa perehdyin huolella taustateoriaan, jonka jälkeen yhdistin sitä nuorilta ja nuorisotyöntekijöiltä

keräämääni kokemustietoon. Lisäksi hyödynsin dokumentoinnissa myös opinnäytetyöni päiväkirjaa. Nämä tukivat niin opinnäytetyöni tietoperustan rakentamista kuin kokonaisprosessin onnistumista.

Kehittämistyössä noudatetaan yleisiä eettisiä periaatteita, joiden mukaan tulee kunnioittaa tutkittavien ihmisarvoa, yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta ja muita oikeuksia. Tutkittavilta saatu tieto on arvokasta, ja vaikka tutkija itse ei olisi samaa mieltä ilmi tulleista asioista, niin se ei saa esimerkiksi vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin vääristävästi. (Vuori 2022.) Ennen opinnäytetyöhöni liittyvää kokemustiedon keruuta pohdin kohderyhmälle sopivat menetelmät sekä selvittänyt tarvittavat tutkimusluvut. Opinnäytetyötä koskevaa nuorille kohdistuvaa tiedonkeruuta varten hain tutkimusluvan Liperin kunnalta. Kokemustietoa kerätessäni kerroin osallisille selkeästi, miten toiminta liittyi opinnäytetyöhöni. Lisäksi kerroin osallistujille vapaaehtoisuudesta sekä kerättyjen tietojen anonymiteetistä. Huolehdin koko opinnäytetyöni prosessin ajan siitä, että arvioitavaan ja julkaistavaan opinnäytetyöhöni ei sisälly julkisuuslain (621/1999) mukaisia salassa pidettäviä tietoja, kuten henkilötietoja, tai yhteistyösopimuksessa määritettyjä liike- ja ammattisalaisuuksia.

Nuorisotyön ammattieettisessä ohjeessa mainitaan muun muassa, että nuorisotyöntekijä rakentaa ja kehittää yhdessä nuorten kanssa turvallisia toimintaympäristöjä huomioiden myös digitalisaation. Nuorisotyön tehtävänä on luoda mahdollisuuksia nuorten osallisuudelle, itsenäiselle toimijuudelle, pelkojen voittamiselle ja unelmien toteuttamiselle. (Allianssi ry. 2022b.) Nämä nuorisotyön ammattieettiset ohjeet antoivat itselleni prosessin aikana varmuutta siitä, että toimintani on nuorisotyön tavoitteiden mukaista.

Digitaalisessa ympäristössä toimiessa on pidettävä esillä se, että osa kansalaisista ei välttämättä pääse internettiin esimerkiksi verkkoyhteyksien tai laitteiden vuoksi. Tällä voi olla seurauksia ihmisten väliseen epätasa-arvoon tiedon, sosiaalisen aseman tai osallisuuden suhteen. (Hallikainen ym. 2017, 48.) Opinnäytetyöni prosessin aikana tarkastelin eettisyyden näkökulmasta myös digitaalisuutta. Prosessini aikana havaitsin, että vaikka digitaalisuus voi antaa nuorisotyön toimintaan paljon osallisuuden edistämisen mahdollisuuksia, niin se voi

myös rajata niitä. Nuorille suunnattua digitaalista toimintaa suunnitellessa ja toteutettaessa mahdollisuutena nähdään usein yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäminen. On kuitenkin tärkeää, että toimintaa tarkastellaan myös kriittisesti, sillä digitaalinen toiminta voi helposti myös luoda eriarvoisuutta tai lisätä syrjäytymisriskiä. Vaikka suurimmalla osalla nuorista on älypuhelin ja he käyttävät sitä sujuvasti, niin se ei tarkoita sitä, että kaikki nuoret osaavat käyttää digitaalisia välineitä tai että kaikilla edes olisi sellaista käytössään. Lisäksi pitkien välimatkojen päässä asuvilla nuorilla ei välttämättä ole sellaista nettiyhteyttä mikä takaisi osallistumismahdollisuuden.

Kehittämistyön tuloksia on luotettavuuden näkökulmasta tärkeää arvioida suhteessa aikaisempaan tutkimukseen (Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2020). Arvioin opinnäytetyöni tuloksia käyttämällä arviointimenetelmiä sekä refleктоimalla etenkin omaa työskentelyäni prosessin aikana. Arvioinnin tukena toimivat opinnäytetyöpäiväkirja ja osallisena olevien toimijoiden kanssa käydyt keskustelut sekä saatu palaute.

10.3 Ammatillinen kasvu

Hanna Heinosen (2007, 28) mukaan sosiaalityön ammatillisen identiteetin kasvun edellytyksenä on työntekijän oman tietopohjan vahvistuminen ja vahvistaminen. Opinnäytetyöni prosessin aikana havaitsin miten oma osaaminen niin osallisuuden, kuin digitaalisuuden osalta kehittyi. Myös tiedon yhdistäminen käytäntöön tuli selkeämmäksi ja syventyi sekä reflektion taidot kehittyivät. Kokonaisuudessaan prosessi on vaatinut paljon, etenkin itseohjautuvuutta sekä tarkkaa aikataulutusta. Prosessin aikana pohdin, että työparityöskentely olisi voinut tuoda helpotusta esimerkiksi reflektointiin ja sitä kautta eri näkökulmien tarkasteluun. Toisaalta koin saavani riittävästi reflektointiin tukea työyhteisöstä ja aikataulutuksen kannalta itsenäinen työskentely oli siihen hetkeen toimivin vaihtoehto.

Vaikka opinnäytetyöni prosessi kokonaisuudessaan antoi paljon erilaisia kokemuksia ja siten lisäsi osaamistani, niin etenkin se lisäsi käsitystä kokemustiedon

merkityksestä sekä valtavan tietomäärän rajaamisen tärkeydestä. Sillä vaikka aiheen rajaaminen vaikutti olevan heti suunnitelmavaiheessa selkeää, niin ymmärsin kuitenkin sen merkityksen vasta prosessin aikana. Alkuvaiheen liian laaja aihe tarkoitti enemmän perehtymistä, eli enemmän ajan käyttöä sekä välillä jopa itsensä löytämistä epäoleellisen tiedon ääreltä.

Yhteistyön merkitys toiminnallisen opinnäytetyön onnistumisen näkökulmasta korostui prosessin monessa eri vaiheessa. Ilman yhteistyötä tätä prosessia ei olisi ollut, eikä siten tuotostakaan olisi syntynyt. Yhdessä tekeminen ja dialogiset keskustelut avarsivat mielestäni niin omia kuin osallistujien näkemyksiä digitaalisuuden hyödyntämisestä nuorisotyöllisenä välineenä.

Ennen opinnäytetyöni aloittamista minulla ei juurikaan ollut kokemusta digitaalisesta nuorisotyöstä tai ylipäätään digitaalisuuden tarjoamista mahdollisuuksista käytännön ohjaustyössä. Prosessin aikana työskentelin samanaikaisesti nuorisopalveluissa ja pääsin siten kokeilemaan monipuolisesti erilaista digitaalista toimintaa sekä välineistöä myös käytännössä yhdessä nuorten kanssa. Kokeusten kerryttyä havaitsin, että digitaalisuus toimi yhtä hyvin nuorisotyön välineenä, kuin esimerkiksi kulttuurillinen toiminta tai muu yhdessä tekeminen. Toiminnan suunnittelun ja toteuttamisen lähtökohtana tulee olla sama kuin nuorisotyössä yleensäkin eli nuorilähtöisyys, sillä organisaatio- tai ohjaajalähtöinen toiminta ei yleensä motivoi eikä siten sitouta nuoria.

10.4 Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja kehittämisideat

Opinnäytetyöni on hyödynnettävissä valtakunnallisesti Theseus-palvelussa ja toivon sen antavan näkökulmia sekä herättelevän pohtimaan mitä osallisuuden edistäminen voi nuorille suunnatuissa palveluissa käytännössä olla. Ennen kaikkea toivon sen herättelevän ajatuksia siitä, miten osallisuutta voidaan käytännössä edistää digitaalisuutta välineenä hyödyntäen.

Mielestäni opinnäytetyötäni voidaan hyödyntää niin tuotoksen, kuin raportoinnin osalta Liperin kunnan digitaalisen nuorisotyön kehittämisessä. Prosessin

alkuvaiheissa käydyissä keskusteluissa toimeksiantajan kanssa nousi esille, ettei selkeää toimintamallia digitaaliseen nuorisotyöhön Liperin kunnan nuorisopalveluissa ole vielä tehty. Opinnäytetyöni tuotos eli opas on toteutettu paikallisen nuorisopalvelun tarpeeseen nuorten näkökulmat huomioiden, joten siksi se voisi toimia tukena käytännön työn lisäksi myös digitaalisen nuorisotyön toimitasuunnitelman laadinnassa.

Mielestäni oppaan sisältö voi toimia tukena tavoitteellisen digitaalisen toiminnan suunnittelulle ja ammatillisen digiosaamisen kehittämiseksi. Opas olisi kuitenkin tärkeää pitää ajan tasalla niin teoria, kuin kokemustiedon suhteen, jotta siitä olisi jatkossa mahdollisimman paljon hyötyä. Pelkän tiedon päivittämisen lisäksi oppaan sisältöä tulisi mielestäni tarkastella säännöllisesti myös kunnan tavoitteiden ja paikallisilta nuorilta sekä toimijoilta esille nousseiden tarpeiden näkökulmasta. Ajantasaisesta oppaasta voi jalostaa myös eri versioita eri nuorisopalveluihin. Sisältöä voi lähteä tarkastelemaan sekä siten kehittämään esimerkiksi koulunuorisotyön ja koulun kanssa tehtävän yhteistyön tai etsivän nuorisotyön näkökulmista.

Lähteet

- Aalberg, V. & Siimes, M. A. 2007. Lapsesta aikuiseksi. Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Nemo. Gummerus kirjapaino Oy.
- Avoinhallinto. 2022. Lasten ja nuorten osallisuuden ulottuvuudet. Valtiovarainministerin verkkopalvelu. <https://avoinhallinto.fi/kokemuksia/osallisuus/lasten-ja-nuorten-kuulemisesta/lasten-ja-nuorten-osallisuuden-ulottuvuudet/>. 25.4.2022.
- Digi- ja väestötietovirasto. 2021. Nuorten digitaidot -kartoitus 2021. Diginatiivimyyttiä murtamassa – Myös nuoret kaipaavat digitukea. https://dvv.fi/documents/16079645/20502009/DVV_Nuortendigitaidot_kartoitus_raportti_2021.pdf/0eb032bd-1565-a621-5e03-834427377d34/DVV_Nuortendigitaidot_kartoitus_raportti_2021.pdf?t=1630291732706. 20.2.2022.
- Digi- ja väestötietovirasto. 2021b. Digitaidot eivät synny itsestään – Nuoret kaipaavat enemmän tukea digimaailmassa toimimiseen. Tiedote. <https://dvv.fi/-/digitaidot-eivat-synny-itsestaan-nuoret-kaipaavat-enemman-tukea-digimaailmassa-toimimiseen>. 7.5.2022.
- Discord. 2022. Sovellus. <https://discord.com>. 1.5.2022.
- Eriksson, S. & Tuuva-Hongisto, S. 2019. Nuorisotyön digitalisaatio 2030. ”Meidän tulisi osata tarjota nuorille työkaluja maailmaan, jota me emme vielä itse tunne.” Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-192-7>. 1.5.2022.
- Facebook. 2022. <https://about.facebook.com/technologies/facebook-app/>. 16.5.2022.
- Hallikainen, T., Ikonen, E., Järveläinen, M., Kurki, A., Louhela, M., Piironen, R., Monto-Puusti, K. & Uramo, M. 2017. Arki, arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. PunaMusta Oy. https://talentia.e-julkaisu.com/2017/eettiset-ohjeet/docs/Talentia_Etiikkaopas_2017.pdf. 17.5.2022.
- Haukijärvi, N., Kangas, A., Knuutila, H., Leino-Richert, E. & Teirasvuo, N. 2014. Ideointiin perustuvat opetusmenetelmät. Tavoitteena aktiivinen ja työelämälähtöinen oppiminen. Käytännön opetusmenetelmiä opiskelija- ja työelämälähtöiseen opetukseen ja koulutukseen. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 91. Tampere: Juvenes Print-Suomen Yliopistopaino Oy. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522165107.pdf>. 16.5.2022.
- Heinonen, H. 2007. Kohti syvempää ymmärrystä sosiaalityössä. Tutkiva ja arvioiva työote sosiaalityöntekijöiden jäsentämänä. SOCCAn ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja nro 16. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCA. Yliopistopaino. <https://www.sosnet.fi/loader.aspx?id=ca0840f2-fdf4-4bd2-910e-2298a3af21c4>. 19.5.2022.
- Hyväri, S. & Vuokila-Oikkonen, P. 2020. Osallistavan ja tutkivan kehittämisen opas 2.0. Tutkimus- ja kehittämistyön luotettavuus. <https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760642#kehi>. 1.5.2022.
- Hyvärinen, M., Suoninen, E. & Vuori, J. 2022. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto.

- <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/>. 20.3.2022.
- Instagram. 2022. About us. <https://about.instagram.com/about-us>. 16.5.2022.
- Isola, A-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi R., Schneider, T., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 33/2017. Helsinki: Juvenes Print. Suomen Yliopistopaino Oy. Verkkojulkaisu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-917-0>. 19.5.2022.
- Julkisuuslaki 621/1999.
- Kaarakainen, S-S. & Kaarakainen, M-T. 2018. Tulevaisuuden toivot – Digitaalisten medioiden käyttö nuorten osallisuuden ja osaamisen lähteenä. Media & Viestintä, 41(4). Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen lehti. <https://doi.org/10.23983/mv.77458>. 10.5.2022.
- Kananoja, A. 2017. Asiakastyön yleiset lähtökohdat. Teoksessa: Kananoja, A., Lähteinen, M., & Marjamäki, P. (toim.) Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy, 174–189. E- kirja Ellibs Oy. 4.2.2022.
- Kansan Sivistystyön Liitto ry. 2017. Osallistavat menetelmät. Vinkkejä ja virikkeitä kouluttajalle. <https://www.ksl.fi/app/uploads/2022/01/Osallistavat-menetelmat-KSL-verkko.pdf>. 1.5.2022.
- Koivisto, J., Isola, A-M. & Lyytikäinen, M. 2018. Osallisuus kuuluu kaikille. Innokylän innovaatiokatsaus. Työpaperi 9/2018. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-077-8>. 19.5.2022.
- Kuntalaki 410/2015.
- Kuntaliitto. 2022. Kuntakuvaajat. Väestörakenne. <https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/analyysit-ja-tietoaineistot/kuntakuvaajat/vaesto>. 16.5.2022.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 1705/2009.
- Lauha, H. 2015. Verkko nuorten kokemana ja kertomana. Verke-verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus. Helsinki: Paintek Pihlajamäki Oy. https://www.verke.org/uploads/2021/01/9ddf835d-verkko_nuorten_kokemana_verke.pdf. 1.5.2022.
- Lauha, H. 2019. Digitalisaatio ja nuorisotyö. Miksi tarvitsemme digitaalista nuorisotyötä? <https://www.verke.org/uploads/2021/01/37b0da65-digitalisaatio-ja-nuorisotyö-verke.pdf>. 20.4.2022.
- Liperi. 2017. Liperin kunnan maapoliittinen ohjelma 2018–2021. <https://www.liperi.fi/documents/90255/576057/Maapoliittinen+ohjelma.pdf/f0e0c650-1058-7f4c-95a9-23d4d4d01b53>. 20.4.2022.
- Liperi. 2018a. Liperin kuntastrategia 2018–2021. <https://www.liperi.fi/documents/90255/576057/Kuntastrategia+2018-2021.pdf/aab1d55a-d227-f07c-eb15-956933a4c571>. 19.5.2021.
- Liperi. 2018b. Liperi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019–2022. <https://www.liperi.fi/documents/90255/569542/Lasten+ja+nuorten+hyvinvointisuunnitelma.pdf/8c35538a-c47e-a1bd-cb99-e51135d905f6>. 19.5.2021.
- Lehtikangas, A. 2015. Mitä verkko merkitsee nuorelle? Teoksessa: Lauha, H. (toim.) Verkko nuorten kokemana ja kertomana. Verke- verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus. Helsinki: Paintek Pihlajamäki Oy, 21–25. https://www.verke.org/uploads/2021/01/9ddf835d-verkko_nuorten_kokemana_verke.pdf. 2.5.2022.
- Leppänen, N. & Vojnovic, I. 2021. Digitaalinen nuorisotyö. Nykytila, hyvät käytänteet ja nuorten toiveet. Opinnäytetyö. Humanistinen

- ammattikorkeakoulu. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma. Yhteisöpedagogin koulutusohjelma (AMK).
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202105128466>. 7.5.2022.
- Merikivi, J., Myllyniemi, S. & Salasuo, M. 2016. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2016 mediasta ja liikunnasta. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/media_hanskassa.pdf. 12.5.2022.
- Moisala, M. (toim.) 2020. Paikkariippumattomuus nuorten tulevaisuuden palveluissa maaseudulla. Xamk tutkii 14. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-242-9>. 12.5.2022.
- Nivala, E. & Rynnänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Gaudeamus Oy. E-kirja Ellibs Oy. 3.4.2022.
- Nuorisolaki 1285/2016.
- Nuoret ja osallisuus. 2022. Nuorten osallisuuden laatuksiteerien itsearviointi. https://nuoretjaosallisuus.fi/wp-content/uploads/2019/10/Laatukriteerit_itsearviointi_paperinen.pdf. 1.5.2022.
- Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen L. & Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. PS-kustannus. E-kirja Ellibs Oy. 1.3.2022.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2022a. Kuntien nuorisotyö. <https://okm.fi/kuntien-nuorisotyö>. 10.3.2022.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2022b. Nuorten osallisuus. <https://okm.fi/nuorten-osallisuus>. 10.3.2022.
- Osallisuuden osaamiskeskus. 2022a. Kehittämiskeskus Opinkirjo. Tietoa osallisuudesta. <https://nuoretjaosallisuus.fi/tietoa-osallisuudesta/>. 28.4.2022.
- Osallisuuden osaamiskeskus 2022b. Kehittämiskeskus Opinkirjo. Taustaa nuorten osallisuuden laatuksiteereistä. <https://nuoretjaosallisuus.fi/taustaa/>. 28.3.2022.
- Osallisuuden osaamiskeskus. 2022c. Kehittämiskeskus Opinkirjo. Nuorten osallisuuden laatuksiteerit. <https://nuoretjaosallisuus.fi/laatuksiteerit-2/>. 28.3.2022.
- Osallisuuden osaamiskeskus. 2022d. Kriteeri 11: Osaaminen. <https://nuoretjaosallisuus.fi/kriteeri-11/>. 1.5.2022.
- Pöysä, V. 2013. Aktiivisten havainnoinnista ulkopuolisten kuuntelemiseen? Nuorisotyön tutkimuksen sisällöt, menetelmät ja katvealueet. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisu 59. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/aktiivisten_havainnoinnista_ulkopuolisten_kuuntelemiseen-1.pdf. 15.4.2022.
- Raatikainen, E., Rahikka, A., Saarnio, T. & Vepsä, P. 2020. Ammattina sosiologi. Helsinki: Sanoma Pro Oy. E-kirja Ellibs Oy. 12.5.2022.
- Rantanen, T. & Toikko, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistumiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Yliopistopaino Oy, Juvenes Print.
- Raunio, K. 2009. Olennainen sosiaalityössä. Sosiaalityön tieto. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. E-kirja Ellibs Oy. 16.5.2022.
- Rentola, M. 2006. Hyvä opas. Teoksessa Jussila, R., Ojanen, E. & Tuominen, T. (toim.). Tieto kirjaksi. Kansanvalistusseura. 1. painos. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy, 92–107.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.

- https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html.
16.5.2022.
- Salasuo, M. 2021. Harrastamisen äärellä. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Valtion nuorisoneuvosto. Nuorisotutkimusverkosto. <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2021/05/lasten-ja-nuorten-vapaa-aikatutkimus-2020-web.pdf>. 1.3.2022.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäyte-työhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turun ammattikorkeakoulun puheenvuoroja 72. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>. 28.4.2022.
- Salonen, K., Eloranta, S., Hautala, T. & Kinosaari, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulutuksessa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166494.pdf>. 28.4.2022.
- Snapchat. 2022. <https://www.snapchat.com>. 16.5.2022.
- Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry. 2022a. Nuorisotyöstä Suomessa. Kunnallisen nuorisotyön toimintaympäristöt. <https://nuorisotyosta.fi/kunnallisen-nuorisotyon-toimintaymparistot/>. 1.5.2022.
- Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry. 2022b. Nuorisotyön ammattieettiset ohjeet. <https://nuorisoala.fi/palvelut/tyokaluja-nuorisoalalle/nuorisotyon-ammattieettiset-ohjeet/>. 17.5.2022.
- Tiktok. 2022. <https://www.tiktok.com/fi-FI/>. 16.5.2022.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitleminen Suomessa. HTK-ohje. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. 28.4.2022.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2020.pdf. 28.4.2022.
- Valtionavustuslaki 688/2001.
- Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus. 2016. Nuorisotyö lanittaa. <https://www.verke.org/uploads/2021/01/593bf836-nuorisotyolanittaa-verke.pdf>. 16.5.2022.
- Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus. 2019a. Mitä nuorisotyön tulisi tietää? Havaintoja teknologisoituvasta maailmasta. <https://www.verke.org/uploads/2021/01/07d257a7-mita-nuorisotyontulisi-tietaa-havaintoja-teknologisoituvasta-maailmasta-2019-verke.pdf>. 1.5.2022.
- Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus. 2019b. Mitä nuorisotyön tulisi tietää -julkaisun pohjalta tehty verkkojulkaisu, joka keskittyy nuorisotyön digitalisoitumiseen ja nuorisotyön tulevaisuusnäkyymiin. <https://www.nuorisotyö2030.fi>. 19.5.2022.
- Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus. 2021. Kunnallisen nuorisotyön digitalisaatio. Kuntien nuorisotyön digitalisaatiota ja digitaalista nuorisotyötä kartoittava selvitys. https://www.verke.org/uploads/2021/12/b9f83b25-kunnallisen_nuorisotyon_digitalisaatio_tutkimusraportti_v3.pdf. 20.4.2022.

- Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus. 2022. Nuorisotyön ammatillisen digiosaamisen työkalupakki. <https://www.verke.org/julkaisut/nuorisotyon-ammattillisen-digiosaamisen-tyokalupakki/>. 1.3.2022.
- Vilka, H. & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirja- paino Oy.
- Virolainen, T. 2020. Digitaalisen nuorisotyön osallistava kehittäminen. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu
Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma. Yhteisöpedagogi YAMK.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202003274017>. 5.5.2022.
- Vuori, J. 2022. Tutkimusetiikka ihmistieteissä. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto. Tampereen yliopisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>. 17.5.2022.
- Whatsapp. 2022. <https://www.whatsapp.com/?lang=fi>. 16.5.2022.
- Youtube. 2022. <https://www.youtube.com>. 16.5.2022.

Teemahaastattelu 1:

Nuorisotyöntekijöiden digitaalinen osaaminen

- Miten kuvailisit omaa digitaalista osaamistasi?
- Miten digitaalisuus näkyy omassa työssäsi nyt?
- Kuinka paljon olet kohdannut nuoria digitaalisesti viimeisen vuoden aikana? Miten kohtaamiset ovat tapahtuneet?
- Millaisia haasteita digitaalisuudesta olet kohdannut ja/tai koet olevan työssäsi?
- Millaisia mahdollisuuksia näet digitaalisessa toiminnassa nuorisotyössä?
- Koetko tarvitsevasi lisää osaamista digitaalisten välineiden, kohtaamisten tai ohjauksen suhteen? Millaista osaamista?
- Miten digitaalista osaamista voisi mielestäsi lisätä tai/ja kehittää?

Teemahaastattelu 2:

Kysymykset oppaaseen liittyen

- Koetko tehtävää opasta tärkeäksi? Miksi koet/miksi et?
- Millainen opas toimisi käytännön työssäsi?
- Millaista sisältöä oppaassa tulisi olla?
- Miten sinun mielestäsi nuorten osallisuutta voitaisiin edistää hyödyntämällä digitaalisuutta?

Ideointipuun kysymykset nuorille

1. Millaista digitaalista toimintaa olet nähnyt/kokeillut nuorisopalveluissa?
2. Millaista digitaalista toimintaa toivoisit?
3. Miten sinä hyödynnät digitaalisuutta vapaa-ajallasi?
4. Millaisia taitoja haluaisit oppia digitaalisuuteen liittyen?

Oppaan arviointi

Digitaalisuus nuorten osallisuuden edistämisen välineenä

***Pakollinen**

Opas on hyödyllinen käytännön nuorisotyössä juuri minulle ja aion käyttää sitä *

Kyllä

En

Voit perustella halutessasi edellistä vastaustasi:

Oma vastauksesi

Saan oppaasta riittävästi tietoa digitaalisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen *

Tällä hetkellä kyllä

En, jäin kaipaamaan lisää tietoa

Jos vastasit äskeiseen en, kerro mitä jäit kaipaamaan:

Oma vastauksesi

Opas antaa minulle tarpeeksi tietoa nuorten osallisuuden edistämisestä *

Kyllä

Ei

Voit perustella halutessasi edellistä vastaustasi:

Oma vastauksesi

Opas on mielestäni selkeä *

Kyllä

Ei

Jos vastasit äskeiseen ei, mikä olisi mielestäsi parantanut selkeyttä:

Oma vastauksesi

Oppaan sähköinen muoto on mielestäni nuorisotyöhön soveltuva *

Kyllä

Ei

Voit perustella halutessasi edellistä vastaustasi tähän:

Oma vastauksesi

Arvosana oppaalle *

	1	2	3	4	5	
Välttävä	☐	☐	☐	☐	☐	Kiitettävä

Vapaa sana koskien opasta, sen sisältöä sekä käytettävyyttä.

Oma vastauksesi

Kiitos <3

Lähetä

Tyhjennä lomake